

ถอดบทเรียนบ้านหนังสือชุมชน พ.ศ. 2559

 CBH - THAILAND
บ้านหนังสือชุมชน
Community Book House Thailand

สถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้
สำนักงาน กศน.
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ถอดบทเรียนบ้านหนังสือชุมชน พ.ศ. 2559

คำนำ

ปัญหาการอ่านอยู่คู่สังคมไทยมาตลอด ทุกยุคสมัย มีการกระตุ้นและรณรงค์เพื่อส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง ปัญหาที่เกิดจากการอ่านมีนานัปการ ตั้งแต่หนังสือมีราคาแพง ไม่มีเงินซื้อหนังสือ ไม่มีหนังสือที่ต้องการอ่าน ไม่รู้จะไปอ่านที่ไหน ไม่รู้จักห้องสมุด ไม่มีห้องสมุดอยู่ใกล้บ้าน ฯลฯ

ในอดีต สำนักงาน กศน. มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน แต่ก็ไม่สามารถพูดได้อย่างเต็มปากว่า สร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่ทุกคนที่อยู่ใกล้ที่อ่านหนังสือ ต่อมามีการโอนย้ายที่อ่านหนังสือให้ท้องถิ่น สุดท้ายท้องถิ่นจะเลือกทำบางท้องถิ่นที่เห็นความสำคัญของการอ่านก็นำไปสานต่อ บางท้องถิ่นเห็นความสำคัญในเรื่องอื่นมากกว่าไม่จัด แต่โดยภารกิจของสำนักงาน กศน. จะต้องมุ่งมั่นที่จะสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่ประชาชนทุกระดับ โดยเริ่มตั้งแต่เด็กและเยาวชน ขจัดการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ เพราะเชื่อว่าการอ่านเท่านั้นที่จะช่วยให้ประชาชนหลุดพ้นจากความไม่รู้ สำนักงาน กศน. จึงได้จัดทำบ้านหนังสืออัจฉริยะ มีการจัดสรรงบประมาณค่าหนังสือพิมพ์ และนิตยสาร ต่อมาสำนักงานประมาณได้ยกเลิกการสนับสนุนงบประมาณค่าหนังสือพิมพ์ และนิตยสาร สำหรับบ้านหนังสืออัจฉริยะ เพราะเห็นว่ามันไม่คุ้มค่า แต่ภารกิจหน้าที่ส่งเสริมการอ่านของสำนักงาน กศน. ไม่สามารถยกเลิกได้ ชุมชนยังมีความจำเป็นต้องมีแหล่งเพื่อการอ่านหนังสือใกล้บ้าน และอย่างยั่งยืนเคียงคู่ชุมชนต่อไป สำนักงาน กศน. จึงได้ประชาสัมพันธ์ ประสานผู้ที่มีจิตอาสารักการอ่านจัดทำบ้านหนังสือชุมชนโดยใช้งบประมาณของเจ้าของบ้านในการจัดหาหนังสือ ชั้นวางหนังสือ โต๊ะ เก้าอี้ ที่นั่ง จัดดูแลความสะอาดเรียบร้อย รวมทั้งอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาใช้บริการด้วย

จากจิตอาสา ความเสียสละ ความรักการอ่าน และต้องการเห็นคนในชุมชนรักการอ่านของเจ้าของบ้าน ปัจจุบันยังคงมีบ้านหนังสือชุมชนที่เปิดให้บริการหมื่นกว่าแห่งทั่วประเทศ โดยไม่ได้รับงบประมาณใด ๆ ดังนั้น เพื่อเป็นการกระตุ้น ให้กำลังใจ สนับสนุนการจัดทำบ้านหนังสือชุมชน สำนักงาน กศน. จึงจัดการประกวดคัดเลือกบ้านหนังสือชุมชนต้นแบบ ในปี พ.ศ. 2559 ได้บ้านหนังสือชุมชนต้นแบบ ระดับประเทศ จำนวน 10 แห่ง และเพื่อเผยแพร่ข้อมูล ขั้นตอน วิธีการจัด กว่าจะมาเป็นบ้านหนังสือชุมชนต้นแบบในระดับประเทศทำอย่างไรให้ผู้สนใจได้รับรู้ จึงถอดบทเรียนบ้านหนังสือชุมชนต้นแบบให้เป็นตัวอย่างในการพัฒนา หรือจัดบ้านหนังสือชุมชน สำหรับครู และประชาชนที่สนใจในชุมชนต่อไป

สำนักงาน กศน.
28 เมษายน 2560

สารบัญ

คำนำ

บ้านหนังสือชุมชน

🏠	บ้านห้วยปลิง อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช	4
🏠	บ้านสบฟ้า อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง	16
🏠	บ้านหนองใหญ่ อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา	26
🏠	บ้านรอดต้นบาต อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส	33
🏠	บ้านโพธิ์ทอง อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ	41
🏠	บ้านพื้งตน อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	48
🏠	บ้านท่าเขียด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง	60
🏠	บ้านท่าหมื่นราม อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก	67
🏠	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท้ายน้ำ อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร	75
🏠	บ้านอำเภอ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี	83

ภาคผนวก

📖	ประกาศสำนักงาน กศน. เรื่อง ผลการคัดเลือกและตัดสินใจ บ้านหนังสือชุมชนต้นแบบ ระดับประเทศ ปีงบประมาณ 2559	92
📖	เกียรติบัตรบ้านหนังสือชุมชนต้นแบบ ระดับประเทศ 10 แห่ง	93

ผู้อำนวยการความสะดวกและให้ข้อมูล	103
----------------------------------	-----

คณะผู้จัดทำ	105
-------------	-----

บ้านห้วยปลิง

27/2 หมู่ที่ 12 ตำบลเปลียน
อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช

“การอ่านผ่านศิลปะจะได้ผลดี
สังเกตว่า การอ่าน ไปเชื่อมกับศิลปะ
เด็กจะมีความสุข อันนี้เป็นการช่วยให้เด็ก
รักการอ่านมากขึ้นเยอะเลย
รู้สึกว่าการอ่านนี้มีความสุขทั้งครูและเด็กเลย
สิ่งที่เราทำคือ สิ่งที่เราชอบ
เราก็ไม่เหนื่อย”

นางพรทิพย์ ทรัพย์มี (ป้าปุย)
เจ้าของบ้าน

เป็นคำกล่าวของป้าปุย (นางพรทิพย์ ทรัพย์มี) เจ้าของบ้านหนังสือชุมชนบ้านห้วยปลิง วัย 64 ปี ซึ่งตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 12 ตำบลเปลียน อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้ซึ่งได้รับรางวัลชนะเลิศการจัดบ้านหนังสือชุมชนต้นแบบ ระดับประเทศ ปี พ.ศ. 2559 จากสำนักงาน กศน. เป็นบุคคลที่มีจิตใจงดงาม ใช้ธรรมชาติในการดำเนินชีวิตประจำวันมาโดยตลอด

...ทำไมถึงทำ?

ป้าป๋วย เล่าให้เราฟังว่า มีพี่น้อง 12 คน ตนเองเป็นคนที่ 9 ในครอบครัว มีคุณพ่อที่ชอบธรรมะ เป็นชีวิตจิตใจ ชอบอ่านหนังสือธรรมะมาก โดยเฉพาะหนังสือของท่านพุทธทาสภิกขุ ประกอบกับในสมัยเด็ก ป้าป๋วยไม่มีหนังสืออ่าน จึงได้อ่านหนังสือธรรมะของท่านพุทธทาสภิกขุที่มีในบ้านมาตั้งแต่เด็ก ทำให้ได้ ข้อคิด แนวคิดจากหนังสือ จนทำให้มีความใฝ่ฝันอยากไปพบท่านพุทธทาสภิกขุสักครั้งในชีวิต ซึ่งในปี พ.ศ. 2533 ได้เดินทางไปสวนโมกข์ ฯ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และได้ข้อคิดที่สำคัญกลับมา คือ “สงบเย็นและเป็นประโยชน์” ป้าป๋วยคิดว่า การสงบเย็นนั้นสามารถทำได้แล้ว ส่วนเรื่องเป็นประโยชน์นั้นยังไม่สามารถทำได้ ป้าป๋วยจึงเริ่มต้นด้วยการจัดสอนภาษาอังกฤษให้เด็ก เนื่องจากเคยเป็นครูสอนภาษาอังกฤษ และมีความรักเด็กเป็นทุน ในปี พ.ศ. 2545 ได้หันหลังให้ชีวิตราชการแต่แม่จะลาออกจากราชการแล้ว ก็ยังสอน ภาษาอังกฤษให้เด็ก จำนวน 6 คน และจัดทำมุมหนังสือเล็ก ๆ มีเพียงชั้นวางหนังสือ จำนวน 2 ชั้นกับหนังสือ เสริมการเรียนวิชาต่าง ๆ ให้แก่เด็ก และหนังสือของครอบครัวที่ซื้ออ่านกันเองเท่านั้น ต่อมามีเพื่อนบ้าน และญาติ ๆ เห็นเข้าก็ให้กำลังใจพร้อมทั้งบริจาคหนังสือต่าง ๆ มากขึ้น ป้าป๋วยจึงแนะนำ เชิญชวน และนำ หนังสือดี ๆ ไปให้สมาชิกได้อ่าน

นางสุติมา กล้ากลาย

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอสีชล

ในปี พ.ศ. 2544 ป้าป๋วยได้พบกับ ผอ.สุติมา กล้ากลาย ผอ. กศน.อำเภอสีชล และทีมงาน คือ น้องธิดารัตน์ ไชยสิทธิ์ (บรรณารักษ์) และครูจี๊จี้ น้องกวรรณ โรยแก้ว ครูอาสาฯ ซึ่งมีการประชุมพบปะข้าราชการครูผู้รับบำนาญ โดยครูอาสาฯ จึงได้ประชาสัมพันธ์ แนะนำให้บริการหนังสือในการประชุมดังกล่าวด้วย เนื่องจาก กศน. อำเภอสีชล ได้รับงบประมาณ “อ่านสร้างสุข” โดยได้รับการสนับสนุนจาก ผอ.อุไรวรรณ อินทยารัตน์ ผู้อำนวยการ กศน.จังหวัดในขณะนั้น ประกอบกับตนเองเป็นคนชอบอ่านหนังสือ เนื่องจากมีพ่อและแม่เป็นครู และกล่าวว่า “สงสัยมาตั้งแต่เด็กว่าพ่อเอาหนังสือพิมพ์ และหนังสือต่าง ๆ จากที่ไหนมาให้ชาวบ้านอ่าน โตขึ้นจึงทราบว่าเอามาจาก กศน.” จึงเข้าใจ รู้สึกดีและชอบเมื่อได้มาทำงาน กศน. จึงชอบงานการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นพิเศษ และมีแนวคิดที่จะจัดทำทุกบ้านให้เป็นห้องสมุด ป้าป๋วยดีใจมากที่เห็นแหล่งที่มีหนังสือจำนวนมาก และสามารถยืมนำไปให้เด็ก ๆ ได้อ่าน จึงไปที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอทันที

หลังจากที่ได้พูดคุยกับ ผอ.สุติมา แล้ว ผอ.สุติมา กล่าวว่า “คิดเลยว่าโครงการนี้สำเร็จแน่” ป้าป๋วยยังกล่าวเสริมต่อว่า “ต่างคนต่างดีใจ แต่ไม่รู้ว่าใครดีใจมากกว่ากัน”

ใครทำ...

บ้านหนังสือแห่งนี้พัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป แต่พัฒนาได้เร็วมากในช่วงหลังจากที่เป็นบ้านหนังสือชุมชน เพราะป้าบุญไม่ได้ทำกับเพื่อนแค่ 2-3 คนอีกต่อไปแล้ว มี กศน. เข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน ทำป้ายต่าง ๆ จัดหาชั้นหนังสือมาเพิ่ม และนำหนังสือจากห้องสมุดประชาชนอำเภอสิชล มาหมุนเวียนให้ พอมีหนังสือมากขึ้น คนมาอ่านมายืมหนังสือก็มากขึ้นตามไปด้วย

ป้ากุล ที่ถือว่าเป็นทั้งครู ญาติ เพื่อน และเจ้าของบ้านหนังสือ เบ็ดเสร็จที่ทำเคียงคู่มากับป้าบุญ ถ้าป้าบุญไม่อยู่บ้าน ป้ากุลก็จะทำหน้าที่เจ้าของบ้านแทนอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง นอกจากนี้ยังมี ป้าวรรณ พี่สาวป้าบุญ ช่วยเสริมช่วยทำอีกแรง และมีน้องสาวป้าบุญ คือ ป้าป๊ว ที่ชอบทำน้ำผลไม้ขม มาเลี้ยงเด็ก ๆ และคนที่มาอ่านหนังสือบ่อย ๆ ซึ่งป้าป๊วก็จะมีความสุขกับการคิดค้นหาสูตรการทำน้ำผลไม้แปลก ๆ ใหม่ ๆ มาทดลองทำแล้วให้เด็ก ๆ ช่วยชิม คนทำก็มีความสุข คนมาอ่านหนังสือก็ได้กินขนม ดื่มน้ำผลไม้แปลก ๆ มีความสุขตาม ๆ กัน เป็นสังคมที่น่าอยู่จริง ๆ

ป้าป๊ว

ทำอะไร

บ้านปู่ย และเพื่อน ๆ จะช่วยกันจัดกิจกรรม สอนภาษาอังกฤษและสอนมารยาทไทยให้แก่เด็กในชุมชน จัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรม การรักษาความสะอาด การตรงต่อเวลา การมีความรับผิดชอบ การมีวินัยให้แก่เด็ก ด้วยการฝึกให้ช่วยกันดูแลรักษาทำความสะอาดบ้านหนังสือ นอกจากนี้ยังมีการให้บริการหนังสือพิมพ์ หนังสือประเภทต่าง ๆ วารสาร นิตยสาร เกมเศรษฐกิจ หมากฮอสตุ๊กตาและ ร่วมกับ กศน. อำเภอสิชล จัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ การจัดกลุ่มสนใจ การพัฒนาอาชีพ เช่น การทำโดนัทจิ๋ว การทำขนมเปียกปูนกะทิสด การปลูกผักปลอดสารพิษ การปลูกมะนาวในบ่อซีเมนต์ การทำกระเป๋าใส่เหรียญ การทำน้ำเต้าหู้ การทำกวยเตี๋ยวลอยสวน เป็นต้น โดยทุกกิจกรรมที่ กศน. เข้ามาร่วมจัดจะสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และค่านิยมหลัก 12 ประการของคนไทยเสมอ

ทำอย่างไร...

ป้าป๋วย เน้นการจัดกิจกรรมเป็นหลัก โดยเริ่มด้วยการสอนภาษาอังกฤษ ณ ระเบียงหน้าบ้าน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 มาจนถึงปัจจุบัน ในปี พ.ศ. 2554 กศน.อำเภอสีชล ได้เข้ามาส่งเสริมสนับสนุน และในปี พ.ศ. 2555 ได้สมัครเป็นบ้านหนังสืออัจฉริยะของ กศน.อำเภอสีชล และได้เปลี่ยนชื่อเป็น “บ้านหนังสือชุมชน” ตามที่สำนักงาน กศน. กำหนด กิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษของป้าป๋วยใช้การร้องเพลง เต้นรำ ตามจังหวะเพลงภาษาอังกฤษ ใช้สื่อเท่าที่มี เริ่มต้นจากเด็ก 6 คน จนในปัจจุบันกำหนดไว้ไม่เกิน 15 คน ป้าป๋วยบอกว่า ถ้าเด็กมากกว่านี้จะไม่ได้ดี ซึ่งในปัจจุบันทุกวันเสาร์ - อาทิตย์ เมื่อเด็กมาเรียน ภาษาอังกฤษป้าป๋วยจะสอดแทรกเรื่องคุณธรรมให้เด็ก โดยจะให้เด็กช่วยกันทำความสะอาดบ้านหนังสือชุมชน ก่อนประมาณ 30 นาที ต่อจากนั้นให้เด็กแต่ละคนเลือกอ่านหนังสือคนละ 1 เล่ม ตามความสนใจ ของตนเองแล้ววาดภาพ รวมทั้งสรุปความรู้ที่ได้รับจากการอ่านหนังสือเล่มนั้น จำนวน 1 ชั่วโมง ซึ่งในระยะแรก เด็กจะลอกข้อความ กลอนจากหนังสือ ต่อมาจึงแนะนำให้เด็กคิด และสรุปความคิดได้ด้วยตนเอง เนื่องจาก ได้สร้างบรรยากาศที่มีความเป็นกันเอง มีความอิสระ ไม่มีการให้คะแนน ป้าป๋วยกล่าวด้วยความประหลาดใจ แกมภาคภูมิใจว่า “บางครั้งสิ่งที่เราคิดว่าเด็กทำไม่ได้ แต่เขาทำได้เยอะเลย” ป้าป๋วยจะตรวจ ความถูกต้องในการเขียนของเด็ก ๆ พร้อมทั้งให้รางวัลตามที่เด็กต้องการ เช่น ตราประทับที่เป็นดาวสามดวง ตราประทับคำว่า “ดี” เป็นต้น ป้าป๋วยเสริมว่า ปัจจุบันเด็กมาถึงจะขออ่านหนังสือ จนบางครั้งไม่สนใจที่จะเรียน ภาษาอังกฤษ และยังกล่าวต่ออีกว่า “การจะให้ผู้ใหญ่อักรักการอ่าน ควรผ่านการสร้างนิสัยรักการอ่าน ให้ตั้งแต่เด็ก”

นอกจากนี้ ยังมีเกมให้เด็กเล่น รวมทั้งจัดหนังสืออื่น ๆ ให้บริการแก่ประชาชนในชุมชน ทั้งนิตยสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ เช่น คู่สร้างคู่สม ชีวิตจิต บ้านและสวน เป็นต้น สำหรับหนังสือจะได้รับบริจาคมาจากหลายแหล่ง เช่น บริษัทหนังสือลูกหลานของคนในชุมชนที่ทำงานในกรุงเทพฯ ฯ และ กศน.อำเภอสิชล เป็นต้น สำหรับโต๊ะเก้าอี้ ชั้นวางหนังสือ ก็ได้มาจากการบริจาคด้วยเช่นกัน ในช่วงนั้นคุณแม่ป่วย ป้าบุญต้องอยู่ดูแล กศน.อำเภอสิชล โดยครูจีจีได้เข้ามาสนับสนุน

แวะเวียนมาหาทุกสัปดาห์เหมือนลูกหลาน ได้จัดทำแบบสำรวจความต้องการอ่านหนังสือของคนในชุมชน แล้วจัดหาหนังสือมาให้ตามความต้องการทุกครั้ง เมื่อได้รับหนังสือบริจาคมากขึ้นก็ได้ขยายพื้นที่ให้บริการอ่านหนังสือจากบริเวณระเบียงหน้าบ้าน มาเป็นศาลาที่พักอาศัยที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นที่นอนของญาติพี่น้องที่มาจากต่างจังหวัด

ในขณะเดียวกัน กศน.อำเภอสิชล ก็ได้เลือกบ้านป้าบุญให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ สำหรับจัดกิจกรรมกลุ่มสนใจ ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิตและเศรษฐกิจพอเพียง โดยป้าบุญจะมีเพื่อนบ้านและญาติพี่น้อง เช่น น้องสมจิตร ป้ากูด ป้าแต้ว และป้าป๊ว มาช่วยคิด ช่วยทำ จนกลายเป็นจุดศูนย์รวมการอ่าน และการทำกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชนบ้านห้วยปลิง และกศน.อำเภอสิชล ได้ขยายเครือข่ายบ้านหนังสือชุมชนจากบ้านป้าบุญ ไปอีก 7 แห่ง ในแต่ละแห่งก็จะกระจายต่อไปอีก 5 แห่ง ซึ่งปัจจุบันบางแห่งยังดำเนินการอยู่ บางแห่งไม่สามารถดำเนินการต่อได้

นอกจากนี้ กศน.อำเภอสิชล ยังมีแนวคิดจัดทำคาราโอเกะหน้าบ้าน โดยจัดทำเป็นบัตรคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เพื่อให้บริการแก่ประชาชนในชุมชน ซึ่งป้าบุญได้นำคำศัพท์เหล่านั้นมาใช้หมอนเขียนสำหรับจัดสอนภาษาอังกฤษแก่เด็ก ๆ ด้วย

ผลของการจัดบ้านหนังสือชุมชน...

ก่อนนี้บ้านป่าป๋วยสอนพิเศษภาษาอังกฤษ โดยไม่เก็บค่าสอน แต่จะให้เด็กทำความสะอาดบ้านหนังสือแทน จวบจนลาออกจากราชการก็ยังสอนพิเศษอยู่ เด็ก ๆ จึงแวะเวียนมาบ้านป่าป๋วยเป็นประจำ พ่อแม่ผู้ปกครองก็เวียนมารับส่งลูกหลาน ระหว่างรอก็อ่านหนังสือที่มีอยู่ไปพลาง ๆ จวบจนปัจจุบันทั้งเด็กและผู้ใหญ่ต่างมาบ้านป่าป๋วยด้วยวัตถุประสงค์คล้าย ๆ กัน คือ มาอ่านหนังสือ บางคนมาหัดทำขนม บางคนมาทำงานฝีมือ บางคนเอาหนังสือมาให้ เอาขนมผลไม้ที่บ้านมาให้ เรียกได้ว่าใครมีอะไรก็เอามาให้อยู่กันเหมือนญาติพี่น้อง ดูแลซึ่งกันและกัน ลูกเขาก็เหมือนลูกฉัน เด็ก ๆ ก็อยากมาบ้านป่าป๋วย มีขนมกิน มีหนังสืออ่าน ได้เล่นเกม เล่นกับเพื่อน ผู้ใหญ่ก็คล้าย ๆ กับเด็ก คือ ได้อ่านหนังสือ ทำงานประดิษฐ์ พุดคุย แลกเปลี่ยนกับเพื่อน บางคนไม่มีลูก หรือลูกโตหมดแล้วก็จะมาช่วยบ้านป่าป๋วยตามแต่จะมอบหมาย

เต็มใจช่วยทุกเรื่อง ถือได้ว่าบ้านหนังสือชุมชนแห่งนี้ เป็นแหล่งเรียนรู้
ก็ไม่ผิด เช่น คุณจิรารัตน์ ดวงมุสิก เคยมาเรียนเย็บกระเป๋าใส่เหรียญ
ด้วยความชอบงานประดิษฐ์จึงอยากทำอย่างอื่นบ้าง มาถามหาหนังสือ
กับป้าป๋วย ป้าป๋วยแนะนำหนังสือประดิษฐ์ให้จึงยืมไปอ่านและ
เกิดความคิดที่จะทำหมอนอิง เธอบอกว่า “บางทีถ้าไม่มีหนังสือดู
ก็คิดไม่ออก พอดูหนังสือก็เกิดความคิด จึงตัดแปลงจากในหนังสือ
ทำตามที่เราต้องการได้” ปัจจุบันคุณจิรารัตน์ ได้เป็นผู้สอน
งานประดิษฐ์ให้แก่คนแถวบ้านเธอ และที่บ้านป้าป๋วยด้วย และคนในชุมชน
ก็ยกย่องชมเชยเธอว่าเป็นคนเก่งนี่คือการเสริมแรงและให้กำลังใจ
แก่กันและกันของคนในชุมชน

ผอ.ฤทธิ์ ซึ่งเคยเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนที่ป้าป๋วยสอนอยู่
และเป็นสามีของป้ากุล กล่าวด้วยความประทับใจว่า “ชุมชนโชคดี
ที่มีป้าป๋วยอยู่” และเสริมด้วยคำขวัญว่า “บ้านหนังสือ สือดี อยู่ที่เปลี่ยน
เป็นศูนย์เรียน ศูนย์กิจกรรม นำสร้างสรรค์” (คำว่า “เปลี่ยน” เป็น
ชื่อตำบลในอำเภอสิชล)

คุณจิรารัตน์ ดวงมุสิก

พอ.ฤทธิ์ สมจิต

ปัญหานำมาสู่การแก้ไข...

ปัญหาตอนนี้ก็มีเล็กน้อย เรื่องไม่มีหนังสือพิมพ์ นิตยสารคู่สร้างคู่สม แต่ตอนนี้นิตยสารได้แล้ว เพราะคุณจิตรชอบอ่านมาก เมื่อ กศน. ไม่มีงบซื้อให้ คุณจิตรขาดไม่ได้ จึงซื้อมาอ่านเอง อ่านเสร็จก็นำมาให้บ้านป่าปู้ย ส่วนหนังสือพิมพ์ก็ได้หนังสือพิมพ์ล่วงหน้ามาอ่านถึงจะช้าหน่อยก็ไม่ใช่ไร

ผลกระทบเชิงบวก

เริ่มแรกป่าปู้ยต้องการให้เด็ก ๆ มาบ้านตนเอง เพราะอยากสอนภาษาอังกฤษ พ่อแม่ผู้ปกครองก็ให้เด็กมา ผลปรากฏว่า เด็กมีผลการเรียนภาษาอังกฤษดีขึ้น เช่น น้องปลาก림 ได้เกรด 4 พ่อแม่ดีใจมาก ทั้ง ๆ ที่หาเข้ากินคำ ก็ยังช่วยสมทบเงิน 1,000 บาท ให้ป่าปู้ยเพราะคิดว่าหากไปซื้อของมาให้ อาจไม่ได้ของที่ควรจะเป็น จึงให้เป็นเงินแทน ซึ่งป่าปู้ยซึ่งใจมาก ๆ ทั้งที่ครอบครัวนี้ยังลำบากอยู่เลย แต่ด้วยความที่เชื่อมั่น และศรัทธาในตัวป่าปู้ย คุณสายันต์ บอกว่า **“ไม่ต้องคอยให้รวยก็ช่วยได้”**

คุณจิต ป้าแดง และคนอื่น ๆ ที่มาบ้านป่าปู้ย มาอ่านหนังสือ พบเพื่อนฝูงมาเรียนทำขนม ทำงานฝีมือ จากเด็กที่มาจากบ้านป่าปู้ยจนขยายไปถึงผู้ใหญ่ อาจเรียกได้ว่า บ้านป่าปู้ยเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชนเลย สังคมกว้างขึ้นอย่างไม่คาดคิดมาก่อน และที่ป่าปู้ยยินดีอีกเรื่องคือ คนที่อยู่หมู่บ้านห่างออกไปได้แวะมาเยี่ยมหนังสือไปอ่าน ส่วนป่ากุลบอกว่า ป่าปู้ยไม่ได้สอนเรียน เขียน อ่านอย่างเดียว ยังสอนการใช้ชีวิตประจำวันด้วยเช่นกัน สอนให้เด็กรู้จักทำความสะอาดบ้าน ความมีระเบียบเรียบร้อย การถอดรองเท้า และวางของในที่ที่จัดไว้ สิ่งเหล่านั้นเองได้ส่งผลให้เด็ก ๆ ช่วยทำงานบ้าน รู้จักไหว้พ่อแม่ ก่อนออกจากบ้านและเวลากลับบ้าน

จุดเด่น

ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมของป้าปู้ย โดยเฉพาะการดูแลเด็ก ให้มีความรู้ มีคุณธรรม โดยคาดหวังว่า เด็ก ๆ ในวันนี้ต้องเป็นผู้รู้วิชา มีอาชีพ มีคุณธรรมจริยธรรมในอนาคต จากการให้... ให้... และให้ของป้าปู้ยทำให้ได้รับความร่วมมือ กำลังใจ การสนับสนุนจากคนรอบข้าง ทั้งจาก ลูกหลานญาติพี่น้อง ผู้ปกครองของเด็ก และประชาชนในชุมชน รวมถึงความเอาใจใส่ในการดำเนินงาน ของ กศน. ของครูจี้จี้ ตลอดจนความฝันที่อยากจัดบ้านทุกหลังให้เป็นห้องสมุด

ความฝันของเจ้าของบ้าน

ป้าปู้ย อยากให้เด็ก ๆ มาเรียนภาษาอังกฤษ ไม่อยากให้ไปที่อื่น เพราะอาจติดยา อยากให้มีครู ที่เคยอยู่ต่างประเทศมาสอนภาษาอังกฤษ เพราะจะได้สำเนียงและภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ควบคู่กับการสอนคุณธรรม จริยธรรมให้ด้วย

การเตรียมการเผยแพร่

ส่วนใหญ่เอกสารแนะนำประชาสัมพันธ์บ้านหนังสือก็จะมี กศน. ช่วยทำให้ ส่วนเรื่องการดูแล หรือต้อนรับผู้มาดูงาน จะมีคนในชุมชนช่วยทุกเรื่อง เช่น ทำขนม น้ำผลไม้ แนะนำมุมต่าง ๆ แม้กระทั่ง เล่าเรื่องการทำงานบ้านหนังสือของป้าปู้ย ก็สามารถเล่าได้ทั้งหมดแทบทุกคนเสมือนหนึ่งเป็น เจ้าของเอง

บ้านสบฟ้า

240 ตำบลเจ้ห่ม
อำเภอเจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

เหมือนเป็น
ผีบ้า...

นางพรทิพย์ มีมานะ อายุ 47 ปี เจ้าของบ้านหนังสือชุมชน บ้านสบฟ้า จบปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ เคยทำงาน เป็นพยาบาลในเมืองหลวง พบรักและแต่งงานกับชาย ในเครื่องแบบผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ไทย ช่วงที่อยู่กรุงเทพฯ มีความสุขกับการเป็นอาสา อ่านหนังสือให้คนตาบอดในช่วง วันหยุด ต่อมาได้ย้ายตามสามีมาอยู่ลำปางเพื่อดูแลพ่อแม่ พร้อมกับลูกชาย 2 คน คือ น้องใหม่ อายุ 6 ขวบ และ น้องจัมโบ้ อายุ 4 ขวบ ในปีพ.ศ.2555 ด้วยความที่เป็นคนชอบอ่าน ประกอบกับมีหนังสือติดมาจากกรุงเทพฯ แรก ๆ แม่พรทิพย์ อาศัยอยู่กับพ่อแม่ของสามี จึงทำมุมหนังสือในบ้านให้ครอบครัว ได้อ่าน “ทำมูน้อยเดียว ชั่นวางหนังสือก็ทำเองจากไม้ จากชั่นวางรองเท้าบ้าง” ลูกชายคนโตมาเรียนอนุบาล

**นางพรทิพย์ มีมานะ
และน้องจัมโบ้**

ที่บ้านสบฟ้า มาใหม่ ๆ ลูก ๆ ยังไม่มีเพื่อน ไม่รู้จักใคร อยากให้ลูกมีเพื่อนและเป็นคนดี แต่มองเห็นสภาพแวดล้อมในชุมชนที่ไม่สู้ดีนัก เช่น เด็กติดเกม บางคนเอาแต่เล่นน้ำอยู่กลางทุ่งนา เด็กส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับตายาย จึงชักชวนเด็ก ๆ มาเล่นที่บ้านของเรา แต่ไม่ได้บอกว่าเป็นมาอ่านหนังสือ เพื่อดึงพวกเขาออกจากสิ่งแวดล้อมเหล่านั้น แม่พรทิพย์มองว่า “ถ้าจะปั้นลูกให้เป็นคนดี เราต้องทำให้สังคมสิ่งแวดล้อมดีด้วย” โดยจัดมุมหนังสือในบ้าน มีหนังสือสวย ๆ คิดว่าเขาต้องเปิดดูบ้าง โดยที่เราไม่ต้องบอกเด็กเล็กดูรูปตามนิทานที่แม่พรทิพย์เล่าให้ฟังพร้อมทั้งทำขนม ข้าวผัด ก๋วยเตี๋ยว ขนมครก เลี้ยงเด็กและให้เขาได้มีส่วนร่วมด้วย มีเกมให้เล่น เด็กก็จะสนุกและอยากกลับมาอีก เพราะถ้าเอาเรื่องการอ่านนำเด็กไม่มาแน่นอน จึงให้ลูกพาเพื่อนมาเล่นที่บ้าน ตอนที่ทำเรื่องการอ่านนั้น พ่อแม่สามีเกลียดมาก ถึงกับว่า “เป็นผีบ้า” คือทำอะไรที่คนเขาไม่ทำกัน มีแต่เสียเงิน ไม่ได้เงิน

ใครทำบ้าง

กว่าจะถึงวันนี้แม่พรทิพย์ได้ฟันฝ่าอุปสรรคนานัปการเพื่อลูกและเด็ก ๆ ในชุมชน ทำทุกอย่างไม่ว่าจะหน่วยงานใดแจ้งหรือขอความร่วมมือเข้ามา ถ้าแม่พรทิพย์ทราบจะไปร่วมทุกกิจกรรม นอกจากงานการส่งเสริมการอ่านแล้ว การฝึกให้ผู้ใหญ่ทำงานอาสาที่สนใจก็เป็นอีกหนึ่งภารกิจ โดยแม่พรทิพย์ได้ชักชวนแม่สามีให้เข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง จนได้เป็นประธานกลุ่มผู้สูงอายุ ผลักดัน ให้เกียรติ ยกย่องให้แม่ช่วยออกงานแทน จนแม่สามีเป็นนักกิจกรรม ได้รับการยอมรับจากผู้สูงอายุในชุมชน ปัจจุบันเลิกต่อว่าเธอแล้วและยังชื่นชมกับสิ่งที่แม่พรทิพย์ทำอีกด้วย ส่วนสามีนั้นเมื่อแม่พรทิพย์ติดภารกิจประชุมหรือไปทำกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ สามีก็จะเป็นคนสอนการบ้านเด็ก ดูแลเด็กเมื่อมาใช้บริการบ้านหนังสือ

ต่อมา กศน.อำเภอแจ้ห่ม ได้มอบหมายให้ ครูเบญ (ครู กศน.ตำบล) และครูฑาริกา (ครูอาสาพื้นราบ) เป็นผู้มาดูแลให้คำปรึกษา สนับสนุนหนังสือ โดยแม่พรทิพย์จะให้ผู้มาใช้บริการบ้านหนังสือเลือกหนังสือที่ต้องการอ่านแล้ว แม่พรทิพย์จะไปรับ-ส่งหนังสือที่ขอยืมจากห้องสมุดประชาชนอำเภอแจ้ห่มด้วยตนเองทุกวัน ถ้าไม่ติดภารกิจอื่น

แม่พรทิพย์โชคคีติที่มีหลวงพ่อบิดาบวชเป็นพระ) เป็นผู้ให้คำปรึกษาและสั่งสอนให้ทำแต่ความดี เป็นคนดี ทำบุญมาก ๆ เมื่อแก่ตัวลงจะได้สบาย ซึ่งตนก็ได้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเสมอมา หลวงพ่อบิดาได้เสนอแนะให้มาปลูกบ้านริมนถนนเพื่อการบริการบ้านหนังสือ หรือจัดกิจกรรมอื่น ๆ ให้คนมาได้สะดวก พร้อมทั้งสนับสนุนเงินให้ปลูกบ้านด้วย จึงเป็นที่มาของบ้านหลังปัจจุบันที่มีพื้นที่กว้างขวาง มีมุมต่าง ๆ เป็นมุมหนังสือ และต่อเติมศาลาให้เป็นที่จัดกิจกรรม แต่แม่พรทิพย์ก็บอกว่ายังไม่หยุดแค่นี้ จะทำไปเรื่อย ๆ เท่าที่ใจต้องการ

ทำอะไร

แม่พรทิพย์ นอกจากจะชอบอ่านหนังสือ เป็นชีวิตจิตใจแล้ว เธอยังมีนิสัยชอบช่วยเหลือผู้อื่น หรือจะเรียกกว่าเป็นผู้มีจิตอาสาก็ได้ เธอได้ทำให้บ้าน ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของสมาชิกในครอบครัวแห่งนี้ กลายเป็นพื้นที่สาธารณะ เป็นที่ชุมนุมของเด็ก ๆ ตลอดจนผู้ใหญ่ในหมู่บ้านสบฟ้า ใช้เป็นที่อ่านหนังสือ พบปะพูดคุย ฝึกอาชีพ ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันอย่างมีความสุข จนบางคนนำไปเป็นอาชีพ สร้างรายได้เล็ก ๆ น้อย ๆ จนเจือคนในครอบครัวได้ กิจกรรมที่จัดมีหลากหลายทั้งกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น กิจกรรมวาดภาพพระบายสี (อ่านหนังสือ วาดภาพจากเรื่องที่อ่าน และชวนคุยชวนเล่า จากภาพที่วาด) กิจกรรมเขียนเล่าเรื่องราวของภาพ กิจกรรมอ่านนิทานให้น้องฟัง กิจกรรมพี่สอนน้อง กิจกรรมคัดไทย กิจกรรมค้นหาคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

ง่าย ๆ (เด็กได้เรียนมาแล้วจากโรงเรียน) เป็นต้น และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น การทำสัมมนา การทำขนมหวาน การทำข้าวต้มมัด การทำเกี้ยว การทำซาลาเปา การฝึกเล่นดนตรีพื้นเมือง กิจกรรมตัดตุ๊กต่านา การทำส่วยทาน การพับกุหลาบ จากใบเตยสมุนไพร เป็นต้น ทั้งจัดที่บ้านและจัดนอกบ้านตามสถานที่ต่าง ๆ ในลักษณะกิจกรรมเชิงรุก เช่น การพาเด็ก ๆ ไปอ่านหนังสือให้ผู้ป่วย ในโรงพยาบาลแจ้ห่มฟัง อ่านให้เด็กเล็ก และผู้สูงอายุ ฟังตามบ้าน กิจกรรมนี้นอกจากเด็กได้อ่านหนังสือแล้วยังฝึกเด็กให้รู้จักการเป็นผู้ให้ และช่วยเหลือผู้อื่น สร้างสภาวะผู้นำ หรือบางครั้งก็นำหนังสือไปหมุนเวียนตามสถานที่ชุมชนต่าง ๆ บ้าน วัด โรงเรียน เพื่อให้คนในหมู่บ้านได้อ่านหนังสือจนถึงปัจจุบัน บางแห่งได้มารับหนังสือเองแล้ว หรือบางครั้ง

ก็ออกไปจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกับหน่วยงาน
เครือข่ายต่าง ๆ ตามที่ร้องขอมา

กิจกรรมมักจะจัดกันในช่วงเย็น
หลังเลิกเรียนและวันเสาร์-อาทิตย์ในการจัดกิจกรรม
นอกจากแม่พรทิพย์จะคิดและจัดเองแล้ว ยังมี
ครูเบญญ์ และครูชาริภาเข้ามาร่วมด้วยช่วยคิด
ช่วยจัด โดยดูความต้องการของเด็ก ๆ และผู้ใหญ่
ในหมู่บ้านว่าสนใจอยากรู้อยากทำอะไรหากจัดแล้ว
ไม่ได้รับความสนใจ หรือได้รับความสนใจน้อย
ก็จะช่วยกันสรรหากิจกรรมใหม่ ๆ มาปรับเปลี่ยน
หมุนเวียน หรือปรับเปลี่ยนวิธีการจัดเพื่อไม่ให้เกิด
ความเบื่อหน่าย จำเจ หากเป็นกิจกรรมที่ชอบ
เด็กก็มักจะถามว่า ทำไม่ไม่จัดอีก แต่ไม่ว่าจะจัด
กิจกรรมใดลักษณะไหนก็ตาม จะเชื่อมโยงนำไปสู่
การอ่านเสมอ และหากเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับอาชีพ
ที่ต้องลงมือทำ เช่น กิจกรรมตัดตุ๊กล้านนา กิจกรรม
ทำขนมวุ้น กิจกรรมการเพาะต้นอ่อนทานตะวัน
กิจกรรมการปลูกสับปะรดในถุงดำหรือวัสดุรีไซเคิล
 เป็นต้น แม่พรทิพย์ จะให้อ่านวิธีทำจากใบความรู้
ที่ได้จัดทำขึ้นก่อนแล้วจึงให้ลงมือทำ และใบความรู้นั้น
ก็ให้ถือติดมือกลับไปอ่านและทำต่อที่บ้าน
บางกิจกรรมเด็กกับผู้ใหญ่จะทำกิจกรรมร่วมกัน
อย่างสนุกสนาน เป็นการสร้างความอบอุ่น ให้เกิดขึ้น
ภายในครอบครัว ชุมชนได้อย่างน่าประทับใจจริง ๆ

แม่พรทิพย์ กล่าวว่า “การวาดภาพ
จะเป็นการฝึก ให้เด็กมีจินตนาการ รู้จักคิด
ถ้าอยากรู้ว่าเขาคิดอะไรให้ดูจากภาพที่เขาวาด”
กิจกรรมวาดภาพระบายสีจึงเป็นกิจกรรมที่เด็ก
ชอบมากที่สุดของบ้านสบฟ้า ผนังภายในบ้านของ
แม่พรทิพย์จึงเต็มไปด้วยผลงานของเด็ก ๆ รวมทั้ง
ลูกของเธอด้วย

ทำอย่างไร...

จากความคิดที่ว่า “ถ้าจะปั้นลูกให้เป็นคนดี เราต้องทำให้สังคม สิ่งแวดล้อมดีด้วย” ถึงแม้ว่าพ่อแม่สามีและคนในชุมชนจะว่าแม่พรทิพย์ว่า “เป็นผีบ้า” เธอก็ไม่ย่อท้อ ยังคงชวนเด็ก ๆ มาทำกิจกรรมที่บ้านและพัฒนาหนังสืออย่างต่อเนื่องตลอดมา จนปี พ.ศ. 2556 สำนักงาน กศน. มีนโยบายจัดตั้งบ้านหนังสืออัจฉริยะ บ้านแม่พรทิพย์ก็ได้รับเลือกเป็นบ้านหนังสืออัจฉริยะด้วย นอกจากการบริการหนังสือจัดกิจกรรมในบ้านหนังสือแล้ว แม่พรทิพย์ยังได้พาเด็ก ๆ ไปอ่านหนังสือ ให้ผู้สูงอายุฟังตามบ้าน โรงพยาบาล ท่านนายก อบต.เล่าว่า “แรก ๆ ที่แม่พรทิพย์ไปอ่านหนังสือให้ชาวบ้านที่เป็นพ่ออู๋ แม่อู๋ฟังนั้น (เนื่องจากแม่พรทิพย์อ่านภาษากลาง) พ่ออู๋แม่อู๋ฟังไม่รู้เรื่อง ก็ว่ามาว่าอ่านไม่รู้เรื่อง แม่พรทิพย์ก็ไม่โกรธ ยังไปอีก เป็นเป็นคนมีจิตอาสาจริง ๆ” นอกจากเรื่องส่งเสริมการอ่านแล้ว แม่พรทิพย์ ยังได้ร่วมกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยของ กศน.อำเภอแจ้ห่มด้วย ปี พ.ศ. 2558 สำนักงาน กศน. มีนโยบายจัดตั้งบ้านหนังสือชุมชน บ้านสบฟ้า ก็ได้รับการคัดเลือกเป็นบ้านหนังสือชุมชนด้วย

ผลของการจัดบ้านหนังสือชุมชน

จากที่พ่อแม่และคนในชุมชนค่อนข้างขอความเป็นผีบ้า แม่พรทิพย์ก็ไม่นำพามาเป็นอารมณ์ เธอทำทุกอย่างเพื่อลูก เด็ก ๆ และคนในชุมชนอย่างไม่หยุดนิ่ง ผลที่ได้คือ เด็ก ๆ ได้รวมกลุ่มกันทำกิจกรรม ครอบครัวยุ่ปกครองไม่ห่างเด็ก เพราะแม่พรทิพย์ดูแลเป็นอย่างดี ทำให้เด็กมีสมาธิมากขึ้น ไม่ติดเล่นเกมอย่างเดียว คนในชุมชนเข้าใจแม่พรทิพย์มากขึ้น เพราะลูก ๆ เรียนเก่งขึ้น เด็กมีความสุขมากขึ้น เด็กบ้านสบฟ้า ทำให้โรงเรียนมีชื่อเสียงสอบโอเน็ตได้ที่ 1 ในระดับอำเภอทุกปี เพราะเด็กได้มาอ่านหนังสือที่บ้านแม่พรทิพย์ แม่พรทิพย์ช่วยสอนการบ้าน และติวให้ก่อนสอบ แม่พรทิพย์ได้นำสิ่งดี ๆ มาต่อยอดให้กับผู้ใหญ่ด้วย เช่น นำความรู้เรื่องการทำตุ้งล้านนามาถ่ายทอด การทำส่วยทานชาย เกิดความสามัคคีสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน แม่พรทิพย์จะไปร่วมงานกิจกรรมของทุกบ้าน แม้ว่าจะทำของเกี่ยวกับทางเหนือไม่เป็น นายก อบต. เล่าว่า “ดูได้จากน้ำใจ เป็นไปเป็นวิทยากรที่เทศบาลบ้านสา ใช้จักรยานแก๊ว ๆ คันหนึ่ง ขี่ไปทั้ง ๆ ที่ฝนตกเป็นระยะทาง 7-8 กม.” กล่าวได้ว่า ณ วันนี้ แม่พรทิพย์ ได้เข้าไปนั่งอยู่ในใจของคนในอำเภอแจ้ห่มเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

นายบุญสงฆ์ แียงแอง
นายก อบต. แจ้ห่ม

ปัญหาใช้ว่าจะเป็นอุปสรรค

หากจะถามถึงปัญหาแทบจะไม่มี (ยกเว้นเรื่องนโยบายและการหนุนเสริมจากภาครัฐที่ไม่ไปในทิศทางเดียวกัน) หรืออาจจะมีบ้างที่พ่อแม่ผู้ปกครองคิดเกรงใจ กลัวว่าลูก ๆ ของตน จะไปเป็นภาระให้แม่พรทิพย์ต้องหาขนม ข้าวปลาอาหารให้กิน แต่ก็ได้ช่วยกันพยายามหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อช่วยลดภาระให้แก่แม่พรทิพย์ เช่น พ่อแม่ผู้ปกครองบางคนก็จะบอกลูกก่อนออกจากบ้านว่า ตอนเที่ยงให้กลับไปกินข้าวกลางวันที่บ้านก่อน บ้างก็จะมาตามให้ลูกกลับไปกินข้าวที่บ้าน หรือไม่ก็ให้ห่อข้าวมากินที่บ้านแม่พรทิพย์ เป็นความเอื้ออาทรของคนในชุมชนบ้านสบฟ้า

ผลกระทบเชิงบวก

“ทำดี ย่อมได้ดี” เป็นคำกล่าวที่ไม่เกินจริงเลย แม่พรทิพย์ได้มีโอกาสเข้าเฝ้าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อกราบบังคมทูลเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เนื่องในโอกาสทรงเสด็จ เปิดงานโครงการอ่างเก็บน้ำแม่เสริม อันเนื่องมาจากพระราชดำริอำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2558 โดยมีได้คาดฝันทำให้คนในครอบครัวและชุมชนเริ่มมองแม่พรทิพย์ในทางที่ดีขึ้นบ้าง บ้านหนังสือแห่งนี้ จึงเป็นที่พบปะระหว่างผู้ปกครอง ผู้สูงอายุ เป็นเวทีพูดคุยเรื่องต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ ชุมชนอื่นได้มาดูงานเป็นแหล่งเรียนรู้ ยิ่งไปกว่านั้นบริษัทจากประเทศญี่ปุ่นได้เห็นผลงานจากรายการเปิดโลกเปิดเล่มที่ออกอากาศทาง Thai PBS และได้มีโอกาสพูดคุยกันทางเฟสบุ๊ค จึงขอเสนอให้เป็นเพื่อนร่วมกิจกรรมปลูกพืชไร่ดิน จะให้แม่พรทิพย์ไปอบรมที่ญี่ปุ่นแล้วกลับมาทำงานที่ลำปาง นอกจากนี้ยังเกิดผลกระทบกับคนใกล้ขีด คือ สามีได้รับการยอมรับจากการช่วยจัดกิจกรรมให้เด็ก ๆ สร้างพลเมืองดีให้ประเทศชาติ (ได้ 2 ชั้น)

ยิ่งไปกว่านั้น คนในครอบครัวของแม่พรทิพย์มีโอกาสได้คุยกันมากขึ้น แม่สามีได้เป็นประธานกลุ่มผู้สูงอายุ มีกิจกรรมร่วมกัน มีความสุข เด็กเกลียดกิจกรรมที่ลูกสะใภ้ทำแต่กลับมาชื่นชมแทนในที่สุด

จุดเด่น

สถานที่ตั้งของบ้านหนังสือชุมชนเหมาะสม อยู่ติดถนน ไปมาสะดวก พ่อแม่ไว้ใจให้ลูกมาร่วมกิจกรรมที่นี่เพราะเห็นว่า มีหนังสืออ่าน มีกิจกรรม มีเพื่อน มีขนมกิน สามีแม่พรทิพย์ที่เป็นตำรวจก็ช่วยส่งเสริมกิจกรรม แม่พรทิพย์ก็รักเด็ก มีจิตบริการ มีใจอาสา

ความฝันของเจ้าของบ้าน

แม่พรทิพย์ฝันสั้น ๆ แต่ใช้เวลาเกือบทั้งชีวิตของตนเลยก็ว่าได้คือ ให้เด็กทุกคนที่มาที่นี่ ประสบผลสำเร็จเป็นรุ่น ๆ ไป และทุกรุ่นด้วย ถ้าได้ตามนี้ฝันของแม่พรทิพย์ก็ประสบผลสำเร็จแล้ว

การเตรียมการเผยแพร่

บ้านหนังสือชุมชนแห่งนี้ได้รับการยอมรับมากขึ้น และยังคงพัฒนาต่อไปอีกอย่างไม่หยุดยั้ง ด้วยความไม่หยุดนิ่งอยู่เฉยของเจ้าของบ้าน ความตั้งใจทำงานทุกอย่างร่วมกับเครือข่าย ใฝ่หาความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน เครือข่าย แม่พรทิพย์ไปทำงานพร้อมกับประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้เครือข่าย ร่วมทำกันทุกหมู่บ้านเพราะผลที่ได้รับแม่ต้องใช้เวลา แต่คุ้มค่าจริง ๆ

บ้านหนองใหญ่

125 หมู่ที่ 14 บ้านหนองใหญ่ ตำบลทุ่งพระยา
อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

รายงานตัว : บ้านหนังสือชุมชนบ้านหนองใหญ่

บ้านหนังสือชุมชนบ้านหนองใหญ่ เป็นบ้านของผู้ใหญ่บ้าน ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 125 หมู่ที่ 14 บ้านหนองใหญ่ ตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา มีนางทองคุณ สุจริต เป็นอาสาสมัครบ้านหนังสือชุมชน เริ่มรับหน้าที่เป็นอาสาสมัครตั้งแต่มีการจัดตั้งบ้านหนังสืออัจฉริยะ ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น “บ้านหนังสือชุมชน” จุดกำเนิดของการจัดตั้งบ้านหนังสือชุมชนที่บ้านหนองใหญ่คือ ได้มีการนำเรื่องเข้าที่ประชุมของหมู่บ้านเพื่อคัดเลือกบ้านที่จะจัดตั้งบ้านหนังสืออัจฉริยะ ในระยะแรกพร้อมกับ กศน.อำเภอหนองใหญ่ ซึ่งที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบให้ใช้พื้นที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นผู้นำชุมชน เป็นสถานที่จัดตั้งบ้านหนังสืออัจฉริยะ และเปลี่ยนมาเป็นบ้านหนังสือชุมชน ในปัจจุบัน

นางทองคุณ สุจริต
เจ้าของบ้าน

แรงบันดาลใจให้ทำ : ต้องการให้คนมีความรู้อ่านออกเขียนได้

นางทองคุณ เล่าให้ฟังว่า แรงบันดาลใจในการเป็นอาสาสมัครบ้านหนังสือชุมชน เกิดจากตัวเองเป็นคนชอบซื้อและอ่านหนังสือ ชอบศึกษาหาความรู้ และชอบเก็บสะสมหนังสือ หนังสือที่อ่านแล้วจะเอาใส่ตะกร้าไปวางไว้หน้าบ้านเพื่อให้คนอื่นได้อ่านด้วย ต่อมาก็มีครูกศน. มาแนะนำให้เป็นอาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน ตอนแรกก็ยังไม่เข้าใจว่าการเป็นอาสาสมัครส่งเสริมการอ่านเป็นยังไง แบบไหน ซึ่งครูกศน. ก็แนะนำว่า กศน. จะหาหนังสือมาให้เยอะกว่านี้ และมีป้ายบ้านหนังสืออัจฉริยะ โดยให้เราเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบและให้บริการมีอบต. ให้การสนับสนุนจัดหาหนังสือสื่ออื่นๆ มาไว้ให้บริการประชาชนในหมู่บ้าน ได้อ่านหนังสือ ทำให้รู้เรื่องราวต่าง ๆ ได้รับข้อมูลที่ทันสมัย และที่เราเล่นเฟสบุ๊ค เล่นไลน์ ก็สามารถนำรูปกิจกรรมลงเฟสบุ๊คได้ คนเห็นก็นำหนังสือมาบริจาคเพิ่ม ทำให้ผู้มาใช้บริการได้รับการพัฒนาความรู้ มีการอบรมอาสาสมัครพาไปศึกษาดูงานที่ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” เพื่อนำมาพัฒนาบ้านหนังสือชุมชนของเราเองให้ดีขึ้น เพราะเรามีเป้าหมาย คือ ต้องการให้คนมีความรู้อ่านออกเขียนได้ สามารถนำความรู้

ไปประกอบอาชีพ และนำไปใช้ในการเรียนรู้เพิ่มเติม สำหรับนักเรียน เป็นการสร้างแหล่งเรียนรู้ให้คนในชุมชนได้ศึกษาหาความรู้โดยอาสาสมัครส่งเสริมบ้านหนังสือชุมชนที่มีใจบริการจิตอาสา รวมทั้งสมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมอย่างดี เช่น ช่วยสอนหนังสือเด็กในหมู่บ้านด้วย

ใครทำ : การมีส่วนร่วมจากเครือข่าย

การจัดทำบ้านหนังสือชุมชนบ้านหนองใหญ่เกิดจากการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะ กศน.อำเภอหนองใหญ่ เป็นผู้ให้การช่วยเหลือ และนำตลอดมา มีอาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน กรรมการบ้านหนังสือชุมชน กรรมการหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน สำนักงาน กศน.จังหวัดฉะเชิงเทรา กศน.ตำบลทุ่งพระยา ที่ว่าการอำเภอสนามชัยเขต องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพระยา โรงเรียนบ้านหนองใหญ่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อสม. สถานีตำรวจภูธรวังคู วัดหนองใหญ่ และภาคเอกชน ร่วมกันบริจาคหนังสือ หรือสนับสนุนด้านต่าง ๆ ตามที่แต่ละหน่วยงานจะดำเนินงานได้ หรือมีการออกมาตรวจเยี่ยมให้กำลังใจหรือให้คำแนะนำในการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน มีการนำนักเรียนมาจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่บ้านหนังสือชุมชนบ้านหนองใหญ่ด้วย

ทำอย่างไร : ชุมชนมีส่วนร่วมในรูปคณะกรรมการบ้านหนังสือชุมชน

การจัดการบ้านหนังสือชุมชนบ้านหนองใหญ่ เน้นชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานส่งเสริมการอ่าน ในรูปคณะกรรมการบ้านหนังสือชุมชนเพื่อค้นหาแนวทางการดำเนินงาน โดยมีกรวางแผน จัดกิจกรรมและการให้บริการ การประเมินผล การพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่ สื่อ อุปกรณ์ การประสานงานและทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ภายในบ้านหนังสือชุมชนได้มีการจัดระบบหนังสือให้เป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกแก่ผู้มาใช้บริการ เช่น หนังสือนวนิยาย การ์ตูน ปรัชญาชีวิต ธรรมะ นิตยสาร วารสาร บันเทิง ประกอบธุรกิจ และหนังสือพิมพ์ โดยคัดเลือกมาจากความต้องการของผู้มาใช้บริการ มีการหมุนเวียนหนังสือ การทำระบบยืม - คืน การปรับเปลี่ยนมุมหนังสือ ปัจจุบันยังได้มีการขยายพื้นที่ในบ้านให้กว้างขึ้น เพื่อจัดทำบ้านหนังสือ นอกจากนี้ด้านหลังบ้าน ยังได้ทำเป็นแหล่งเรียนรู้ ด้านเกษตรทฤษฎีใหม่ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการปลูกพืชหลายชนิด การจัดบรรยากาศที่ร่มรื่นเพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สะดวกสวยงามเหมาะแก่การใช้บริการทั้งภายใน และภายนอก

ด้านกิจกรรม มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ระบายสี วอลล์แรลลี่ รถบ้านหนังสือ กศน.จังหวัดฉะเชิงเทรา เล่านิทานให้น้องฟัง การจัดทำบอร์ดเกร็ดความรู้ ตู้อบพลังงานแสงอาทิตย์สำหรับประชาชน การแปรรูปอาหาร การทำไข่เค็มสมุนไพร การประดิษฐ์ของเหลือใช้ การศึกษาดูงาน การกำจัดขยะ และมีการขยายผล โดยสอนให้เด็ก นำของเหลือใช้มาใช้ประโยชน์ เช่น โมบายจากกระดาษ พวงมาลัยดอกไม้ เป็นต้น รวมทั้งการฝึกวินัยเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็ก

ผลการดำเนินงาน : คนในชุมชนมีความรู้เพิ่มมากขึ้น มีวินัย มีสังคมที่ดี

ชุมชนบ้านหนองใหญ่ อาสาสมัครส่งเสริมบ้านหนังสือชุมชน และผู้ใหญ่บ้านเล่าให้ฟังว่า ผลจากการให้บริการรวมทั้งการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของบ้านหนังสือชุมชนและการมีบ้านหนังสือชุมชน คือ บ้านหนองใหญ่มีสถานที่เรียนรู้เพิ่มขึ้น มีหนังสือที่หลากหลาย คนในหมู่บ้านมีโอกาสได้อ่านหนังสือ หาความรู้ที่ทันสมัยเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเข้ามาให้การสนับสนุน การจัดกิจกรรมให้กับเยาวชนในชุมชนด้วย ทำให้หมู่บ้านและคนในหมู่บ้านได้รับการพัฒนาความรู้ใหม่ ๆ ส่งผลให้คนในครอบครัวมีความรู้เพิ่มขึ้น มีสังคมที่ดี มีวินัย และผลที่เกิดระดับชุมชน คนในชุมชนมีนิสัยรักการอ่านมากขึ้น ส่งเสริมให้คนในชุมชนได้เรียนหนังสือในระดับที่สูงขึ้น สุดท้ายคือ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยให้ ครู กศน. มาสอนหนังสือในหมู่บ้าน เช่น นางทองคุณ สุจริต อาสาสมัครส่งเสริมบ้านหนังสือชุมชน ก็จบมัธยมศึกษาตอนปลาย จาก กศน.อำเภอสนามชัยเขตด้วย ผู้นำมีแนวคิดสมัยใหม่ ชุมชนมีกฎระเบียบ คนมีการศึกษามีความรู้มีหมู่บ้านศีล 5 นอกจากนี้บ้านหนังสือชุมชนบ้านหนองใหญ่ร่วมกับ กศน. ตำบลทุ่งพระยา

ยังมีการจัดทำบันทึกที่ผู้มาใช้บริการทุกครั้ง โดยมีผู้เข้ามาใช้บริการเฉลี่ย 25 คน /วัน ส่งผลให้บ้านหนังสือชุมชนบ้านหนองใหญ่ได้รับการยอมรับและรางวัลต่างๆ มากมาย เช่น รางวัลบ้านหนังสืออัจฉริยะ รางวัลที่ 1 ระดับจังหวัด รางวัลชุมชนรักการอ่านต้นแบบ ปี 2558 จากสำนักงานกศน. และรางวัลอื่น ๆ อีกมากมาย

ปัญหา/อุปสรรค/แนวทางแก้ไข

บ้านหนังสือชุมชนบ้านหนองใหญ่ ยังขาดแคลนสื่อ หนังสือไม่ค่อยมีความหลากหลาย สถานที่ให้บริการยังคับแคบในตอนแรก แต่ตอนนี้ได้มีการขยายพื้นที่ด้านข้างของบ้านออกไปเพิ่มเติม เพื่อให้มีพื้นที่ให้บริการกว้างขวางมากขึ้น โดยนางทองคุณได้ขออนุญาตจากสามีและให้ช่วยปรับปรุงพื้นที่ดังกล่าวเพิ่มเติม

แนวทางการพัฒนา

นางทองคุณ เล่าให้ฟังว่า ต่อไปต้องการพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตสำหรับบริการคนในชุมชน โดยเฉพาะเด็ก ๆ ให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมสัญญาณอินเทอร์เน็ตไว้สำหรับการค้นคว้าหาความรู้ หรือฝึกใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ เช่น การฝึกพิมพ์หนังสือ เป็นต้น การจัดหาหนังสือที่หลากหลาย ทันสมัย เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันให้มากขึ้น จัดทำบอร์ดสำหรับติดผลงาน เวลาที่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จัดทำมุมสื่อคำคม เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ ติดไว้ให้ผู้มาใช้บริการได้อ่านศึกษาหาความรู้

จุดเด่น : ชุมชนเข้มแข็ง

ถึงแม้ว่าบ้านหนองใหญ่จะเป็นหมู่บ้านไม่ใหญ่มากนัก และอยู่ห่างไกลจากเมืองพอสสมควร แต่ด้วยมีผู้นำชุมชน คือ ผู้ใหญ่บ้าน และนางทองคุณ เป็นผู้มีจิตสาธารณะบริการอย่างเต็มเปี่ยม และทั้งสองเป็นบุคคลที่มีความคิดทันสมัย เน้นการดำเนินงานของบ้านหนังสือชุมชนในรูปของคณะกรรมการ เช่น คณะกรรมการบ้านหนังสือชุมชน และคณะกรรมการหมู่บ้านที่เข้มแข็งในการบริหารจัดการบ้านหนังสือชุมชน รวมทั้งเครือข่ายจากหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมสนับสนุนโดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ร่วมวางแผนดำเนินการ จัดกิจกรรม พัฒนาปรับปรุง เสนอแนะความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน มีการทำอย่างจริงจังต่อเนื่อง จนเกิดผลให้คนในชุมชนมีความรู้ และมีการศึกษาเพิ่มมากขึ้น

การเตรียมการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

โดยปกติบ้านหนองใหญ่จะมีเสียงตามสายของหมู่บ้าน เพื่อประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้คนในชุมชนทราบและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ แต่ปัจจุบันโลกทันสมัยแล้ว มีการเล่นไลน์ เล่นเฟสบุ๊ค ก็จะพยายามใช้ไลน์ และเฟสบุ๊ค ช่วยในการประชาสัมพันธ์ผลงานหรือแจ้งข้อมูลข่าวสารให้มากขึ้น เพราะคนจะรู้เร็วกว่า และกว้างขวางมากขึ้น เช่น มีคนเห็นทางเฟสเกี่ยวกับการจัดทำบ้านหนังสือชุมชนบ้านหนองใหญ่ คนที่เขาสนใจเขาก็จะติดต่อมาศึกษาดูงาน หรือบริจาคหนังสือ

CBH : THAILAND

บ้านหนังสือชุมชน
Community Book House Thailand

บ้านรอดต้นบาตู

46 หมู่ที่ 7 บ้านรอดต้นบาตู ตำบลกะลุวอ
อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

บ้านหนังสือชุมชนแห่งนี้ ตั้งอยู่ริมถนนของชุมชนมีบ้านใกล้เคียงจำนวนมาก สามารถเข้ามาใช้บริการได้อย่างสะดวก ในช่วงถือศีลอดจะมีร้านขายของตั้งอยู่ริมถนนจำนวนมาก ณ ที่แห่งนี้นอกจากจะเป็นที่อ่านหนังสือแล้ว ยังเป็นจุดศูนย์กลางที่ทุกคนมาได้ตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมง แม้กระทั่งหากมีการนัดประชุมกันช่วงกลางวัน ทุกคนก็กลับบ้านได้สะดวก

...ทำไมถึงทำ?

“การพัฒนาคน” ส่วนหนึ่งก็คือการอ่าน แรกเริ่มเมื่อปี พ.ศ. 2535 ที่นี่เป็นศาลาเล็ก ๆ มีหนังสือพิมพ์ให้บริการ สมัยนั้นเรียกว่า ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ต่อมาปี พ.ศ. 2539 คุณรอมือดี หะยีและ เจ้าของบ้านในสมัยนั้นยังเป็นผู้ใหญ่บ้าน เห็นว่าศาลาดังกล่าวคับแคบจึงสร้างศาลาขึ้นใหม่ ขนาด 4x6 เมตร โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลกะลุวอใช้เป็นที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7 และเป็นศาลาเอนกประสงค์ สถานที่ที่พบปะประชุม ปี พ.ศ. 2540 กศน. อำเภอเมืองนราธิวาส ได้เข้ามาขอใช้เป็นสำนักงานของครูอาสาสมัคร กศน. และใช้เป็นสถานที่พบกลุ่มนักศึกษา กศน. ด้วย

ต่อมาคุณรอมือดี หะยีและ ได้รับเลือกเป็น นายก อบต. เห็นว่าสถานที่นี้ยังคับแคบเกินไป ในปี พ.ศ. 2545 จึงขยายอาคารเป็น 4 x 12 เมตร เปลี่ยนหลังคาจากแผ่นสังกะสีมาเป็นกระเบื้องสีปูพื้นด้วยกระเบื้องเคลือบจนเป็นอาคารในปัจจุบัน โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก อบต. และงบประมาณส่วนตัวของคุณรอมือดี หะยีและ ส่วนการก่อสร้างก็ได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชน เจ้าของบ้าน ทำหน้าที่นายกเทศบาลตำบลต้องทำทุกอย่างในฐานะนายกอะไรก็ตามที่เห็นว่าดี ต้องทำเพื่อคนในชุมชน ก็จะทำให้ดีที่สุด

...ใครทำบ้าง?

บ้านหนังสือแห่งนี้มีการเจริญเติบโตตามตำแหน่งของเจ้าของบ้านก็ว่าได้ เพราะเจ้าของบ้านเลื่อนตำแหน่งก็จะมี การปรับปรุงบ้านและขยายอาคาร ต่อออกไปเรื่อย ๆ นาย ก ๆ บอกว่า **“เป็นโชคดีของหมู่บ้านที่มีทั้งนายกและกำนันอยู่บ้านเดียวกัน”** เนื่องจากได้มีโอกาสคุยกันบ่อย ๆ ประสานงานง่าย มีจุดพัฒนาที่เดียวกัน ฐู้อใจกัน นอกจากนี้ทีมงานของนายกฯ ยังเข้มแข็ง เป็นนักคิดนักพัฒนา อาทิ คุณมานิชญ์ สุยี้ เคยเป็นเลขานายก ปัจจุบันเป็นนิติกรเทศบาลตำบล เคยร่วมงานกันมากกว่า 20 ปี คุณแวงสาแลแม มีอลี (สารวัตรกำนัน) เพื่อนเรียนตั้งแต่สมัยประถม 1 และยังมีคนอื่นที่ยังมีได้เอ่ยนามอีก ดังนั้น ในด้านอาคารสถานที่ขอให้บอกว่าต้องการอะไรจะทำให้ทันที ฉะนั้น เรื่องอาคารสถานที่จึงได้มาไม่ยากนัก เรื่องของการบริการ และสื่อ จะมีบุตรสาว (นางสาวนุรฟาตีฮะห์ หะยี้แลละ) ซึ่งเคยเป็นบรรณารักษ์ห้องสมุด กศน. เป็นเรื่องแรงสำคัญ แม้ว่าปัจจุบันจะลาออกไปทำงานที่เทศบาลตำบล แต่ก็ยังช่วยงานอยู่เสมอในวันหยุด หรือช่วงเย็น

นายรอมือดี ทะหทัยและ

นายก อบต.กะลุวอ เจ้าของบ้านหนังสือ

นายมานิชญ์ สุยี้

กรรมการบ้านหนังสือ

นายมาหามัดอัดนัน เจะอ็ชอ

กำนันตำบลกะลุวอ

...ทำอะไร?

บ้านหนังสือชุมชนแห่งนี้ ได้มีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องเรื่อยมาจากที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน เป็นบ้านหนังสืออัจฉริยะ จนกระทั่งเปลี่ยนชื่อเป็นบ้านหนังสือชุมชน จากเดิมที่เคยให้บริการเฉพาะหนังสือพิมพ์ ปัจจุบันมีสื่อหนังสือ นิตยสาร วารสารหลากหลายประเภทให้บริการโดยหมุนเวียน จากห้องสมุดประชาชนจังหวัดนราธิวาส กศน. ตำบลกะลุวอ การบริจาคของคนในชุมชน ทหาร และหน่วยงานราชการต่าง ๆ มีการจัดวางไว้อย่างเป็นหมวดหมู่ นำให้บริการ มีการแนะนำ หนังสือใหม่ หนังสือที่น่าอ่านประจำสัปดาห์ ใครสนใจเล่มไหน สามารถยืมกลับไปอ่านที่บ้านได้ บางครั้งแม่ลูกมาซื้อกับข้าว ด้วยกัน ลูกก็จะแวะมาอ่านหนังสือ หรือยืมหนังสือกลับไปอ่านที่บ้าน นอกเหนือจากการให้บริการการอ่านแล้ว น้องนุรฟาตีสะห์ ยังได้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่าน การเรียนรู้ให้แก่เด็ก ในชุมชนด้วย ได้แก่ กิจกรรมประดิษฐ์ห่มวกหรรษา กิจกรรม อาเซียนศึกษา กิจกรรมประดิษฐ์ที่คั่นหนังสือ กิจกรรมวาดภาพ ระบายสี และอีกหนึ่งกิจกรรมที่เป็นที่ชื่นชอบ ของเด็ก ๆ ในหมู่บ้าน ที่ขาดเสียไม่ได้คือ กิจกรรมเล่นิทาน น้องนุรฟาตีสะห์ เล่าว่า ในการจัดกิจกรรมจะไม่มีการทำแผนไว้ล่วงหน้าจะจัดตาม

คำเรียกร้องของเด็ก ๆ บางครั้งในช่วงเย็นกลับจากทำงาน ลงรถมายังไม่ทันได้เก็บกระเป๋า เด็กที่นั่งรออยู่จะไปจูงมือเธอมาแล้วหยิบหนังสือนิทานมาให้เล่าให้อ่านให้ฟัง หรือบางครั้งหากนายก ฯ มีเวลาว่างก็จะเล่านิทานให้เด็กฟังด้วยโดยจะเล่าเป็นภาษาไทยก่อนแล้วจึงแปลเป็นภาษามาลายู ทำให้เด็กได้เรียนรู้คำศัพท์ทั้งสองภาษา หรือบางครั้งก็จะให้เด็กรวมกลุ่มกันประมาณ 10 คน ให้แต่ละคนเลือกนิทานคนละ 1 เล่ม แล้วอ่านให้เพื่อนในกลุ่มฟังและในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งจะมีการมอบรางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เธอจัดซื้อจัดหามาเองให้แก่เด็ก ๆ เป็นการให้กำลังใจแก่พวกเขาด้วย

นอกจากนี้ นางสาวปารีดาห์ ยูโซ๊ะ ครู กศน. ตำบลกะลุวอ เล่าว่า หลังจากที่ได้มีการพบกลุ่มนักศึกษา กศน. แล้ว เพื่อเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศเธอก็จะนำนักศึกษามาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่นี้ด้วย โดยจะมอบหมายให้นักศึกษาแต่ละคนอ่านหนังสือแล้วสรุปใจความสำคัญบันทึกลงในสมุดบันทึกการอ่าน หรือบางครั้งก็พามาช่วยกันดูแลทำความสะอาด จัดหนังสือเพื่อสร้างจิตสำนึกในการทำงานร่วมกันเพื่อชุมชน

...ทำอะไร?

เมื่ออาคารปัจจุบันสร้างเสร็จก็เริ่มจัดสถานที่ โดยน้องนุรฟาตีฮะห์ นำชั้นหนังสือของบ้านนายกฯ มาตั้งไว้ที่นี่ ครู กศน.ตำบล ก็ช่วยหาชั้นหนังสือมาเพิ่มเติม นำหนังสือลงเวลา หนังสือทั่วไปของห้องสมุดมาให้ นำหนังสือพิมพ์ลงเวลาเพียง 1 วันของ กศน.ตำบล มาให้ทุกวัน นอกจากนี้ยังมีการหมุนเวียนหนังสือใหม่ไปบ้านหนังสือทั้ง 8 แห่ง แห่งละประมาณ 10 - 20 เล่ม ขึ้นอยู่กับงบประมาณ เมื่อสำนักงาน กศน. ได้มอบนโยบายให้ทำบ้านหนังสือชุมชน จึงเลือกจุดนี้เป็นบ้านหนังสือชุมชน

เนื่องจากเป็นบ้านที่มีความพร้อมในทุกด้านตั้งแต่อาคารสถานที่ สื่อ โดยเฉพาะความมีจิตอาสาของทุกคนในครอบครัวหะยีและ ความใจดีมีน้ำใจงามต่อเด็ก ๆ ของภรรยานายก ฯ อาสาสมัครส่งเสริมการอ่านของบุตรสาวนายกฯ แนวคิดพัฒนาของทีมงานนายกฯ จึงทำให้บ้านหนังสือแห่งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ในระดับหนึ่ง ซึ่งทีมงานนายกฯ บอกว่า ยังไม่พอใจจะพัฒนาให้ได้ ที่ 1 หรือ 2 หรือ 3 ให้ได้ในอนาคต

ผลของการจัดบ้านหนังสือชุมชน

สถานที่ตั้งเหมาะสม การจัดสถานที่นำให้บริการ ใครเดินผ่านไปมาก็แวะ บางคนอ่านหนังสือไม่ได้ก็มาเปิดรูปดู หรือมาคุยกับเพื่อน ๆ หรือเพื่อนต่างวัย ถ้ามถึงข่าวสาร “เมื่อคืนระเบิดที่ไหน” ซึ่งเป็นข่าวที่ชาวบ้านต้องรับรู้ เด็ก ๆ ก็มาอ่านนิทาน ฟังน้องนุรฟาตีฮะห์ บุตรสาวนายก ๆ เล่านิทาน หรือสอนหนังสือง่าย ๆ คนในชุมชนก็คุ้นเคยกันมากขึ้น ช่วยเหลือกันมากขึ้น

...ปัญหามีไว้แก้...

ตอนนี้ปัญหา คือ ยังขาดหนังสือพิมพ์ นิตยสารที่เป็นปัจจุบัน เครื่องคอมพิวเตอร์ และสัญญาณ อินเทอร์เน็ต สำหรับให้บริการคนในชุมชน

ผลกระทบเชิงบวก

อาคารแห่งนี้สร้างด้วยเจตนาในการใช้งานหลากหลาย งานจากทุกหน่วยงานจะลงจุด เกือบสุดท้ายคือ เทศบาลตำบล ที่แห่งนี้จึงบูรณาการงานทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นอบรมอาชีพ พบกลุ่ม นักศึกษา กศน. ประชุมกรรมการบ้านหนังสือชุมชนจึงเป็นจุดที่พร้อมสมบูรณ์ ใครต้องการทำอะไร บ้านแห่งนี้ก็ตอบสนองด้วยทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็น โต๊ะ เก้าอี้ โทรทัศน์ พัดลม หนังสือ น้ำดื่ม ทุกอย่าง สะดวกหมดแล้วจะไม่มาได้ยังไง

จุดเด่น

เจ้าของบ้านเป็นนายก อบต. บริเวณบ้านกว้างขวาง ในด้านการพัฒนาอาคารสถานที่จึงทำได้เต็มที่ อาคารบ้านหนังสือกว้างขวาง มีพื้นที่เพียงพอการจัดชั้นหนังสือ โต๊ะ เก้าอี้ ดูเป็นระเบียบเรียบร้อย อีกทั้งกรรมการก็เข้มแข็งมีแนวคิดในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ความฝัน... ของเจ้าของบ้าน

อยากมีเครื่องคอมพิวเตอร์สัก 1 เครื่อง และสัญญาณอินเทอร์เน็ต เพื่อให้คนในชุมชนได้สืบค้นข้อมูลความรู้ต่าง ๆ บ้าง นอกเหนือจากการอ่านหนังสือ

การเตรียมการเผยแพร่

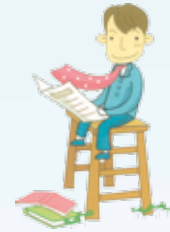
เมื่อบ้านหนังสือชุมชนนี้ได้เสร็จสมบูรณ์ มีคนมาดูงานมากขึ้น ครู กศน. ได้จัดทำเอกสาร เพื่อเป็นการเผยแพร่ นายก ฯ เองก็ได้นำเรื่องนี้เข้าที่ประชุมระดับตำบลและอำเภอ และจะเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต (ยูทูป) ต่อไป

บ้านโพธิ์ทอง

65 หมู่ที่ 9 ตำบลนาโหนดสมบูรณ
อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ

บ้านหนังสือชุมชนบ้านโพธิ์ทอง โดย นางปรีชา เดชเมือง เจ้าของบ้าน ได้เอื้อเฟื้ออาคารสถานที่ส่วนหนึ่งของบ้าน เป็นบ้านหนังสือชุมชนเพื่อให้บริการประชาชนในชุมชน ได้มีแหล่งเรียนรู้ที่ใกล้ตัวที่สุด จัดพิธีเปิดอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 12 เมษายน 2558 มี นายธนาดุรงค์ บุตรโคตร นายกองดีการบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณให้เกียรติเป็นประธานในพิธีเปิดบ้านหนังสือชุมชนบ้านโพธิ์ทอง ตั้งอยู่ติดร้านค้าขายของชำในชุมชนซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของหมู่บ้านมีบรรยากาศร่มรื่นเหมาะแก่การอ่านหนังสือ การพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดโต๊ะ เก้าอี้เพียงพอต่อการให้บริการ มีการจัดมุมหนังสือต่าง ๆ เช่น มุมอาเซียน มุมเกษตร มุม สคบ. มุมวารสารหนังสือพิมพ์ มุมศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ด้านหลังบ้านมีมุมกาแฟ มุมนั่งอ่าน นอกจากนี้ยังมีสระว่ายน้ำไว้บริการเด็กที่มาใช้บริการด้วย บ้านหนังสือชุมชนแห่งนี้ เปิดให้บริการทุกวัน ตั้งแต่ เวลา 08.00 - 19.00 น.

แรงบันดาลใจต้องทำ : ต้องการพัฒนาชุมชนให้เกิดการเปลี่ยนในทางที่ดี

นางปรีชา เดชเมือง เจ้าของบ้านหนังสือชุมชนบ้านโพธิ์ทอง เล่าให้ฟังถึงเหตุผลที่จัดทำบ้านหนังสือชุมชนว่า ต้องการทำประโยชน์ให้แก่สังคมส่วนรวม โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน และต้องการพัฒนาชุมชนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี โดยให้บริการ ดูแลเอาใจใส่ผู้มาใช้บริการ และจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อต้องการให้คนในชุมชนมีนิสัยรักการอ่าน รักการเรียนรู้มากขึ้น เพราะโดยส่วนตัวเป็นคนชอบแสวงหาความรู้อยู่เป็นนิจและคนในชุมชนสนใจกิจกรรมการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ มีความพร้อมที่จะร่วมกันส่งเสริมกิจกรรมความรู้ต่าง ๆ ในชุมชนให้มีการพัฒนาต่อไป ตนจึงพยายามจัดทำสถานที่นี้ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดีที่สุดสำหรับคนในชุมชน โดยมี กศน. อำเภอเมืองบึงกาฬ กศน. ตำบลโนนสมบูรณ์ และเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา จนกลายเป็นบ้านหนังสือชุมชนบ้านโพธิ์ทองที่พร้อมจะให้บริการแก่ประชาชนที่สนใจให้มีนิสัยรักการอ่านและต้องการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านหรือกิจกรรมอื่น ๆ รวมทั้งต้องการเข้ามาพักผ่อนหย่อนใจ เพราะบ้านหนังสือชุมชนบ้านโพธิ์ทองมีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการเป็นสถานที่พักผ่อนด้วย

นางปรีชา เดชเมือง
เจ้าของบ้าน

ใครทำ : เครือข่ายร่วมทำ

การดำเนินงานของบ้านหนังสือชุมชนบ้านโพธิ์ทอง มีเครือข่ายร่วมดำเนินการอย่างหลากหลาย ทั้งหน่วยงานภาครัฐราชการ และหน่วยงานเครือข่ายภาคประชาชน เช่น สำนักงาน กศน. จังหวัดบึงกาฬ กศน. อำเภอเมืองบึงกาฬ กศน.ตำบลโนนสมบูรณ์ โดยมีการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ โรงเรียนโพธิ์ทองวิทยา โรงเรียนบ้านทองสาย มหาวิทยาลัยราชภัฏ-อุดรธานี วิทยาเขตบึงกาฬ ผู้นำท้องถิ่น สำหรับหน่วยงานเครือข่ายภาคประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ คณะกรรมการบ้านหนังสือชุมชนบ้านโพธิ์ทอง อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน อาสาสมัคร กศน. ตำบลโนนสมบูรณ์ ทุกภาคส่วนที่กล่าวถึงได้เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนดำเนินงาน การจัดกิจกรรมของบ้านหนังสือชุมชนร่วมกัน

ทำอย่างไร : ดำเนินการโดยเน้นการมีส่วนร่วมจากเครือข่าย

การดำเนินงานของบ้านหนังสือชุมชนบ้านโพธิ์ทอง เน้นการดำเนินการแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ และภาคประชาชน มีการประชุมปรึกษาหารือกัน ทั้งแบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ร่วมกันวางแผนหารูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และกิจกรรมอื่น ๆ ร่วมกัน การแก้ไขปัญหาและหาแนวทางการพัฒนา เพื่อความเข้มแข็งและยั่งยืน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ ให้การสนับสนุนงบประมาณในการทำป้ายบ้านหนังสือชุมชน โรงเรียนโพธิ์ทองวิทยา โรงเรียนบ้านทองสาย ให้การสนับสนุนสื่อ และชั้นวางหนังสือ เป็นต้น มีอาสาสมัครในหมู่บ้านมาช่วยกันดูแลรักษาความสะอาด ปรับสภาพภูมิทัศน์ รับผิดชอบหนังสือ ประชาสัมพันธ์งานต่าง ๆ ของบ้านหนังสือชุมชน และการจัดทำเอกสาร เช่น ทะเบียนหนังสือ บัญชีผู้มาใช้บริการ แบบสอบถามความพึงพอใจ เป็นต้น ด้านสื่อ หนังสือ มีการจัดหมวดหมู่ต่าง ๆ ไว้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย สะดวกต่อการใช้บริการ ด้านกิจกรรมมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมบ้านหลังเรียน กิจกรรมพี่ชวนน้องอ่าน น้องชวนพี่วาด กิจกรรมผู้เฒ่าเล่านิทาน กิจกรรมแข่งขันอ่านจากบัตรคำ กิจกรรมสุภาพสตรีทอล์ก เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอื่นๆ เช่น กิจกรรมฝึกอาชีพพระยะสัน กลุ่มสนใจ การประชุมของกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน กิจกรรมออกกำลังกาย (มีสระว่ายน้ำสำหรับเด็ก) มีการทำสถิติผู้มาใช้บริการ และมีการรายงานผลการดำเนินงาน อย่างต่อเนื่อง

ผลการดำเนินงาน : พัฒนาตนเอง พัฒนางาน พัฒนาหมู่บ้าน

นางปรีชา เดชเมือง เจ้าของบ้านหนังสือชุมชนบ้านโพธิ์ทอง เล่าให้ฟังว่า สิ่งที่เกิดขึ้นจากการมีบ้านหนังสือชุมชน คือ ชาวบ้านนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ไปพัฒนาตนเอง พัฒนางาน พัฒนาหมู่บ้าน ทำให้มีผู้มาใช้บริการหลากหลายกลุ่ม มีทั้งเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุในหมู่บ้าน และหมู่บ้านใกล้เคียงมาใช้บริการอย่างต่อเนื่อง ทำให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ประชาชนในหมู่บ้านมีนิสัยรักการอ่านมากขึ้น มีความสามัคคี เป็นสังคมแห่งความเอื้ออาทร พี่พาทอาศัยซึ่งกันและกัน เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง และสามารถเป็นต้นแบบให้แก่ชุมชนหมู่บ้านอื่น ๆ ต่อไปได้อีกด้วย เครือข่ายก็เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ให้การสนับสนุน สื่อ หนังสือ สิ่งของ อุปกรณ์ต่าง ๆ เพราะเห็นการทำงานกันอย่างจริงจัง มีการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย มีคนมาใช้บริการอย่างต่อเนื่อง และเกิดผลดีกับชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

ปัญหา-อุปสรรค-แนวทางแก้ไข

บ้านหนังสือชุมชนบ้านโพธิ์ทอง ยังขาดสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีคุณภาพ ตลอดจนสื่อนวัตกรรมใหม่ๆ ที่ทันสมัย เพื่อให้บริการประชาชนในชุมชน โดยพร้อมที่จะรับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และต้องการขยายพื้นที่ดำเนินงานให้เพิ่มมากขึ้นตามความต้องการของชุมชน เพื่อเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเป็นที่ยึดกิจกรรมชุมชนเพิ่มขึ้น

จุดเด่น : การมีส่วนร่วมของชุมชน

จุดเด่นของบ้านหนังสือชุมชนบ้านโพธิ์ทอง คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลัก ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน รวมทั้งผู้นำระดับชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน ตลอดจนมีเครือข่ายที่ร่วมสนับสนุนสื่อ หนังสือ อุปกรณ์ต่างๆ และเห็นความสำคัญของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่คนในชุมชน นอกจากนี้บ้านหนังสือชุมชนบ้านโพธิ์ทอง ยังตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นจุดศูนย์กลางของชุมชน ใกล้ร้านค้า ซึ่งเป็นจุดศูนย์รวมของประชาชนในชุมชน ทำให้ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย และมาใช้บริการได้สะดวก

แนวทางการพัฒนา

บ้านหนังสือชุมชนบ้านโพธิ์ทอง มีแนวทางการพัฒนาโดยพยายามจัดหาสื่อสิ่งพิมพ์ วัสดุกรรมที่ทันสมัยจากทุกภาคส่วน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการอ่านแก่คนในชุมชน รวมทั้งการสร้างแรงจูงใจ เผยแพร่ ยกย่องเชิดชูเกียรติ ยอดนักอ่าน อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน ผู้ส่งเสริมสนับสนุนงานบ้านหนังสือชุมชน ผู้ร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อเป็นแรงบันดาลใจแก่ผู้มาใช้บริการ นักศึกษา เยาวชนและประชาชนทั่วไป และที่สำคัญคือ พยายามพัฒนาบ้านหนังสือชุมชนบ้านโพธิ์ทองไปสู่ห้องสมุดชุมชน เพื่อให้บริการประชาชนได้กว้างขวางมากขึ้น

การเตรียมการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

บ้านหนังสือชุมชนบ้านโพธิ์ทอง ได้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานแล้ว โดยศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ได้มาถ่ายทำผลการดำเนินงาน เพื่อออกอากาศทางรายการสายใย กศน. และปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่ เล่น Facebook เล่น Line กันเกือบทุกคนคิดว่าจะมีการประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของบ้านหนังสือชุมชนบ้านโพธิ์ทอง บนสื่อออนไลน์ดังกล่าวเพื่อให้ประชาชนที่สนใจเข้ามาใช้บริการเพิ่มมากขึ้นด้วย

บ้านพึ่งตน

หมู่ที่ 2 บ้านพึ่งตน ตำบลควนชะลิก
อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

“ในสมัยที่เป็นเด็ก ไม่มีหนังสือให้อ่าน
ต้องแอบเอาเงินค่าอาหารไปเช่าหนังสืออ่าน
เราด้อยโอกาส เป็นบ้านนอกมาก
จึงอยากให้เด็กได้อ่านหนังสือ”

ครูไพรินทร์ รุยแก้ว

บ้านหนังสือชุมชนบ้านพึ่งตน เดิมเป็นบ้านพักครูหลังแรกของโรงเรียนวัดควนชะลิก สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2515 มีลักษณะเป็นบ้านสองชั้น ใต้ถุนสูง ชั้นบนมีห้องนอน 2 ห้อง มีห้องครัว 1 ห้อง และเมื่อปี พ.ศ. 2545 โรงเรียนวัดควนชะลิกจะขอรื้อถอนเนื่องจากชำรุด ไม่สามารถพักอาศัยได้อีกต่อไป ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชควนชะลิก ได้ขอไว้เพื่ออนุรักษ์และปรับปรุงซ่อมแซมเป็นห้องสมุดชุมชน ต่อมา พ.ศ. 2555 ได้รับงบประมาณจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม และศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชควนชะลิก ปรับปรุงซ่อมแซมบ้านพักดังกล่าว โดยให้คงสภาพโครงสร้างเดิมของบ้านพักไว้ให้มากที่สุด แต่ทาสีให้สดใส เพื่อสร้างบรรยากาศที่สดชื่นแจ่มใส และเพื่อการยืดอายุของไม้ รวมทั้งใช้ต้นไม้เป็นรั้ว เพื่อบังตาและให้ความร่มรื่น ต่อมาในปี พ.ศ. 2556 กศน. อำเภอหัวไทร ได้คัดเลือกสถานที่แห่งนี้เป็นบ้านหนังสืออัจฉริยะ ตามนโยบายของสำนักงาน กศน. จนกระทั่งปี พ.ศ. 2559 ยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่องและได้เปลี่ยนชื่อเป็น “บ้านหนังสือชุมชน” ตามที่สำนักงาน กศน. กำหนด

...ทำไมถึงทำ...

ผอ.ชুমแก้ว และครูไพรินทร์ รุยแก้ว เป็นบุคคลที่ให้ความสำคัญกับเด็ก และการศึกษา โดยเฉพาะการอ่านมากตั้งที่ห้องสา (คุณวิลาวัลย์ ทองปาน) ผู้ดูแลบ้านหนังสือชุมชน ได้เล่าว่า “ผอ.ชুমแก้ว เป็นคนน่ารักมาก อารมณ์ดี รักเด็กมาก รับฟังลูกหลาน ส่วนอาจารย์ไพรินทร์ จะเป็นคนเก่งมาก มีความคิดดี ชอบบันทึก อาจารย์เขียนหนังสือเป็นเล่ม ๆ จะเป็นคนคิดเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงหลัก คนอื่น ๆ เป็นผู้ช่วย อาจารย์ทำด้วยใจรัก” ท่าน ผอ.ชুমแก้ว เกษียณอายุราชการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนวัดควนชะลิก และปัจจุบันในวัย 74 ปีเป็นประธานศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชควนชะลิก ซึ่งการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้เป็นบทบาทหนึ่งของศูนย์วัฒนธรรมดังกล่าว

ส่วนครูไพรินทร์ อายุ 65 ปี เคยเป็นครูสอนภาษาไทย ก่อนเกษียณอายุราชการซึ่งครู ได้เล่าให้เราฟังว่า “ในสมัยที่เป็นเด็กไม่มีหนังสือให้อ่าน ต้องแอบเอาเงินค่าอาหารไปเช่าหนังสืออ่านเราด้วยโอกาส เป็นบ้านนอกมาก จึงอยากให้เด็กได้อ่านหนังสือ”

พอ.ชุมแก้ว รุยแก้ว

ครูไพรินทร์ รุยแก้ว

และครูไพรินทร์ ได้เล่าต่อว่า ตนเองได้จัดห้องสมุดชุมชนตั้งแต่ยังไม่เกษียณอายุราชการ เน้นให้ประชาชนเข้ามาอ่านหนังสือ แต่เนื่องจากอยู่ชั้น 2 ของศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชควนชะลิก ทำให้ชาวบ้านไม่สะดวกในการมาใช้บริการ และเป็นสถานที่ที่มีคนมาติดต่อเป็นประจำ ทำให้ผู้อ่านไม่มีสมาธิ จึงขอย้ายมาอยู่ที่บ้านพักหลังแรก ในปี พ.ศ.2545 ซึ่งมีทำเลที่ตั้งดี ติดถนน สะดวกในการเข้าถึงบริการ เพื่อให้ผู้ปกครองที่มารอรับลูกหลาน และชาวบ้านมาใช้ตามโอกาส ซึ่งครั้งแรกยังคงเป็นสภาพอาคารเก่าจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน มาจนถึงทุกวันนี้

...ใครทำบ้าง...

นายสายัณต์ แก้วมณี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4 และ
นางอุบลรัตน์ ทองคง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 (ซ้าย)

นางสาววิลาวัลย์ ทองปาน
ผู้จัดการบ้านหนังสือชุมชน

ด้วยความที่ครูไพรินทร์ต้องการให้เด็กได้มีโอกาสอ่านหนังสือ จึงทำห้องสมุดมาตั้งแต่สมัยเป็นครูและปรับเปลี่ยนเรื่อยมาให้เหมาะสมกับสภาพ และการบริการ จนในที่สุดได้ปรับปรุงอาคารบ้านพักครูให้เป็นบ้านหนังสือที่สวยงาม นำเข้ามาใช้บริการ เด็กนักเรียนชายคนหนึ่งไม่เข้าไปใช้บริการห้องสมุดของโรงเรียนตนเอง แต่มาใช้บริการที่บ้านหนังสือแห่งนี้ คงจะเป็นคำตอบที่ดีที่สุด นอกจากครูไพรินทร์แล้ว ยังมี ผอ.ชุมแก้ว ช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางนบ นายสายัณต์ แก้วมณี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4 และนางอุบลรัตน์ ทองคง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 ร่วมจัดด้วย

...ทำอะไร...

ครูไพรินทร์ ผอ.ชุมแก้ว และทีมงานของศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชควนชะลิก โดยเฉพาะน้องสาได้ปรับปรุงซ่อมแซมบ้านพักครูที่เก่าทรุดโทรมให้มีสภาพที่ใช้งานได้ รวมทั้งทาสีให้สดใสเข้ามาใช้บริการ สร้างบรรยากาศในการอ่าน จัดหนังสือที่หลากหลาย คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต ให้บริการแก่คนในชุมชนควนชะลิก นอกจากนี้ได้มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการรักการอ่านอย่างต่อเนื่องได้แก่

♡ **การจัดประกวดยอดนักอ่าน** มีการกำหนดรางวัลไว้และให้รางวัล 3 ประเภท คือ

- 1) รางวัลอ่านสม่ำเสมอ
- 2) รางวัลอ่านเอาเป็นเอาตาย และ
- 3) รางวัลอ่านตามความสนใจ โดยน้องสาได้จัดทำสถิติช่วง

3 เดือนติดต่อกันที่มาใช้บริการหนังสือเป็นประจำ โดยไม่แจ้งให้ผู้อ่านทราบล่วงหน้า

♡ **ส่งหนังสือสู่บ้าน** น้องสาจัดทำประกาศรับสมัครบ้านที่เป็นสมาชิก และจัดหนังสือไปให้ที่บ้าน ทั้งพ่อ แม่ และลูก โดยการสอบถามความต้องการอ่าน และพิจารณาจากสถิติ การยืมหนังสือ สำหรับผู้ใหญ่ให้ครั้งละ 5 เล่ม ยืมได้ 3-5 วัน ส่วนเด็กให้ครั้งละ 1-2 เล่ม ยืมได้ 2 วัน ซึ่งได้รับการสนับสนุนกระเป๋าหนังสือจากศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชควนชะลิก และ กศน.อำเภอกันตัง

♡ ให้ยืมแว่นตาแก่ผู้สูงอายุ ครูไพรินทร์ และน้องสา ได้จัดแว่นตาให้สำหรับผู้สูงอายุที่บ้านหนังสือชุมชนยืมได้ เพื่อให้ อ่านหนังสือ หรือดูภาพจากหนังสือได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

♡ **ประกวดการทำหนังสือเล่มเล็ก** เป็นกิจกรรม ที่เสริมสร้างกระบวนการคิด อ่านและเขียน โดยศูนย์วัฒนธรรม เฉลิมราชควนชะลิก จัดทำประกาศเรื่องการประกวดไปทุกโรงเรียน ในอำเภอหัวไทร เพื่อสมัครเข้ามาประกวด ซึ่งมีโรงเรียนที่สมัคร เข้าประกวดจำนวน 13 แห่ง แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ป. 4 - 6 และระดับมัธยมศึกษา ม. 1 - 3 ครูแต่ละโรงเรียนจะต้องสอน การทำหนังสือเล่มเล็กเอง แล้วส่งนักเรียนมาประกวดเป็นทีม ทีมละ 3 คน ในการประกวดใช้เวลา 6 ชั่วโมง ซึ่งน้องสาเล่าว่า **“ได้เห็น ความสามารถของนักเรียน มีการแบ่งงานกันทำ คนหนึ่งจะแต่งเรื่อง คนหนึ่งเขียน และอีกคนหนึ่งวาดภาพ”** ต่อมา บางโรงเรียน ได้พัฒนาต่อยอดจากกิจกรรมประกวดการทำหนังสือเล่มเล็กครั้งนี้ โดยการให้นักเรียนทำหนังสือเล่มเล็กเกี่ยวกับเรื่องวิชาการ เพื่อ ส่งเข้าประกวดงานวิชาการ และได้รับรางวัลระดับจังหวัด คือ รางวัล เหรียญเงินในระดับประถมศึกษา และรางวัลเหรียญทองในระดับ มัธยมศึกษา

หนังสือทำมือ

♡ จัดประกวดมุมหนังสือที่บ้าน ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชควนชะลิก ได้ประกาศเรื่อง การประกวดมุมหนังสือที่บ้าน และให้มาสมัคร แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินและมอบรางวัล

♡ เป็นแหล่งเรียนรู้ ครูนำนักเรียนมาเรียนรู้นอกห้องเรียนที่บ้านหนังสือชุมชน โดยให้นักเรียนเลือกหนังสืออ่านตามความสนใจ แล้วบันทึกเรื่องที่อ่าน ใครเป็นผู้แต่ง เดือนละครั้งเพื่อให้นักเรียนรักการอ่านและเป็นการฝึกการเขียนให้ถูกต้อง เขียนย่อจับใจความสำคัญได้ ซึ่งนักเรียนที่มีความตั้งใจ จะมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงให้เห็นอย่างชัดเจนจะมีความรับผิดชอบมากขึ้น ตั้งใจเรียนมากขึ้น เนื่องจากบ้านหนังสือชุมชนแห่งนี้ จะมีบรรยากาศที่น่าอ่าน มีอิสระในการเข้าใช้บริการ นอกจากนี้ยังมีเด็กจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มาใช้บริการด้วย

..ทำอะไร...

น้องสาเล่าว่า ส่วนใหญ่ครูไพรินทร์จะเป็นคนคิดทั้งหมด ทั้งกิจกรรม และการสร้างบรรยากาศ อาคารสถานที่ การตกแต่ง การจัดมุมต่าง ๆ ส่วนการปฏิบัตินั้นจะมีตนเองและคนอื่น ๆ เป็นคนช่วยทำ ผอ.ชุมแก้ว จะสนับสนุนในฐานะประธานศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชควนชะลิกเป็นอย่างดี ทั้งงบประมาณในการปรับปรุง ซ่อมแซมอาคาร ซื้อหนังสือ สื่อต่าง ๆ มอบหมายบุคลากรจาก ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชควนชะลิก มาเป็นผู้ดูแลบ้านหนังสือชุมชน คือ น้องสา นั่นเอง ซึ่งน้องสาต้องดูแลทำความสะอาด จัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในและนอกบ้านหนังสือชุมชน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ บ้านหนังสือชุมชน ซึ่งทั้งหมดเป็นอดีตครู ทำให้การประสานคนในชุมชนได้ง่าย เนื่องจากทุกคนในชุมชนเป็นลูกศิษย์ของครูทุกท่าน ประกอบกับการดำเนินงานที่ทำให้ชาวบ้านเห็นเป็นรูปธรรมและเป็นประโยชน์แก่คนในชุมชนจึงได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนเป็นอย่างดี ทั้งการของบประมาณสมทบ หรือการรับบริจาคหนังสือ การมาเข้าร่วมกิจกรรมที่บ้านหนังสือชุมชนจัด เป็นต้น

... ผลของการจัด ...

ประชาชนที่มาอ่านหนังสือที่นี่ อ่านแล้วสามารถนำไปใช้ได้จริง เช่น คุณวิลาวรรณ คงเรือง อ่านแล้วจดบันทึกทุกครั้งในเรื่องที่ตนเองสนใจ วันหนึ่งเธอต้องการทำปุ๋ยหมัก เธอมาเปิดดูสมุดที่จัดไว้ และคิดวิเคราะห์ว่าวัสดุใดให้แร่ธาตุอะไร ในชุมชนตนเองมีวัสดุใดมาทำปุ๋ยได้บ้าง ถ้าไม่มีที่ไหน ถ้าไปซื้อมาทำคุ้มไหม ถ้าจะทำปุ๋ยต้องมีคุณภาพดี ปลอดภัย ที่สำคัญราคาต้องถูกด้วย แล้วจะทำอย่างไร นอกจากค้นจากหนังสือแล้ว เธอยังไปหาจากอินเทอร์เน็ต ถามผู้รู้ ไปศึกษาดูงาน ซื้อปุ๋ยที่ขายทั่วไปมาดู ลองผิดลองถูก จนปัจจุบันเธอทำปุ๋ยขายและใช้ปุ๋ยตนเองปลูกมะละกอและพริก ขณะนี้กำลังทดลองทำเรื่องไร่ละหกแสนบาทจากหนังสือที่อ่านพบ เธอไม่เชื่อว่าจะเป็นไปได้ แล้วคงได้ทราบในอนาคต นอกจากเรื่องของเธอแล้วยังมีกรณีการฟ้องร้องขอที่ดินคืน ผู้ร้องเห็นเรื่องคล้ายของตนเอง ในหนังสือจึงทำตาม ฟ้องร้องตามขั้นตอนจนชนะในที่สุด จะเห็นได้ว่าประชาชนจะอ่านก็ต่อเมื่อการอ่านนั้นเป็นประโยชน์ นำไปใช้ได้ทันที

ปัจจุบันบ้านหนังสือแห่งนี้เป็นแหล่งศึกษาดูงานของโรงเรียน พัฒนาชุมชน และผู้สนใจทั่วไป เนื่องจากบ้านหนังสืออยู่ในบริเวณเดียวกันกับศูนย์วัฒนธรรม ผู้ที่มาศูนย์วัฒนธรรมจะพบเห็นบ้านหนังสือด้วย เป็นที่ชื่นชอบของผู้พบเห็น มีหลายท่านได้นำหนังสือมาขอรับให้ด้วย

คุณวิลาวรรณ คงเรือง

ปัญหา/แนวทางแก้ไข

พอลถามถึงปัญหาครูไพรินทร์บอกว่า ไม่มี เพราะคนชอบอ่านก็มาอ่าน คนไม่ชอบอ่านก็ไม่มา แต่จะอย่างไรให้คนไม่ชอบมาอ่าน

ผลกระทบเชิงบวก

ผู้มาใช้บริการนำความรู้จากหนังสือไปปฏิบัติจนสามารถเป็นต้นแบบได้ สามารถยื่นได้ ด้วยตนเอง เป็นเครือข่ายซึ่งกันและกัน ใครที่ไม่รู้จักกัน พอมีอาชีพเดียวกันก็จะรู้จักกัน ปรีกษาหารือกัน

...จุดเด่น...

สถานที่ตั้งของบ้านหนังสือชุมชนที่ติดถนน สะดวกแก่การเข้ามาใช้บริการ บรรยากาศดีดึงดูดใจ ให้เข้าใช้บริการ สถานที่มีความร่มรื่น สวยงาม ตลอดจนการรักการอ่านของครูไพรินทร์ ความมุ่งมั่นตั้งใจ ของครูไพรินทร์ที่ทำให้ทุกคนเห็น จึงได้รับความช่วยเหลือ สนับสนุนเป็นอย่างดี ตลอดจนความเข้มแข็ง ของชุมชน ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดและรับบริการ

... ความฝันของเจ้าของบ้าน ...

ต้องการให้มีหนังสือเกี่ยวกับเทคโนโลยีการเกษตรมากขึ้น เพราะคนในชุมชนชอบอ่านแล้วเอาไปใช้ได้จริง หนังสือไม่ถูกใจก็ไม่อ่าน และต้องการที่จะจัดมุมเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชุมชน เช่น เรื่องปาล์ม เพื่อให้คนมาใช้บริการหาหนังสือและเอกสารง่ายยิ่งขึ้น

การเตรียมการเผยแพร่

เนื่องจากผู้ดูแลมีเพียงคนเดียว ถ้าหากไม่อยู่วันใด คนมาศึกษาดูงานหรือใช้บริการ ก็ไม่สะดวก จึงคิดว่าจะทำสื่อมัลติมีเดีย เพื่อเปิดให้ดูเนื้อหาที่ต้องการเผยแพร่ได้สะดวกยิ่งขึ้น

บ้านท่าเขียด

หมู่ที่ 3 บ้านท่าเขียด ตำบลคลองใหญ่
อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง

“จริง ๆ แล้ว
ผมเป็นคนไม่ชอบอ่านหนังสือ
แต่ที่ทำเพราะ...ทำตามหน้าที่”

นายสวาท สันหละ
ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3

ทำไมถึงทำ.....

ผู้ใหญ่สวาท สันหละ เจ้าของบ้านหนังสือชุมชน ปัจจุบัน อายุ 40 ปี เป็นบุตรคนที่ 2 ในจำนวนพี่น้อง 5 คน มีบิดา เป็นผู้ใหญ่บ้านซึ่งในบ้านของบิดามีมุมหนังสือทั่วไป และหนังสือพิมพ์ จนบิดาเกษียณแล้วจึงได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต่อบิดา และย้ายบ้านออกมาอยู่กับภรรยาและบุตรอีก 3 คน รวมทั้งนำ ชั้นหนังสือของบิดามาด้วย เป็นชั้นเหล็กเก่า ๆ จำนวน 4 หลัง เพราะ คิดว่าเป็นส่วนหนึ่งของบ้านผู้ใหญ่บ้านด้วย นิยัส่วนตัวแล้ว ผู้ใหญ่สวาท แอบกระซิบบว่า “จริง ๆ แล้ว ผมเป็นคนไม่ชอบอ่านหนังสือ แต่ที่ทำเพราะทำตามหน้าที่ ผมชอบอ่านเรื่องเกษตรอย่างเดียว” ในขณะที่ตอบเพื่อนผู้ใหญ่สวาทบอกว่า “ถ้าชอบอ่าน ปานนี้ ไปไกลแล้ว” ถ้าเป็นอย่างนี้แล้ว ทำไมจึงทำบ้านหนังสือล่ะ ผู้ใหญ่สวาทขยายความต่อไปอีกว่า “ผมชอบสังสรรค์ ชอบให้มี คนมาบ้านเยอะ ๆ ต้องการมีเพื่อน พอใจถ้ามีเพื่อนเยอะ และด้วยหน้าที่ผู้ใหญ่บ้าน ต้องมีบ้านเป็นจุดรวมของชาวบ้าน ประสานงานง่ายขึ้น สะดวกขึ้น ใคร ๆ ก็มาได้ ถ้ามีบ้านหนังสือด้วย คนที่มาคอยติดต่องาน หรือมาคอยประชุม ก็เปิดหนังสือ อ่านบ้างดูบ้างไปพลาง ๆ” ด้วยความคิดนี้ ผู้ใหญ่สวาท จึงต้อง จัดพื้นที่บริเวณบ้านให้มีต้นไม้ให้ความร่มรื่น นำเข้ามานั่งพัก นั่งดื่มกาแฟ พูดคุย ดู อ่านหนังสือด้วย

ใครทำบ้าง....

นางสาส์นา สันหละ
ภรรยาผู้ใหญ่บ้าน

นางสาวสัจตรีญา อาดา หรือครุมะ
ภรรยา กศน. ตำบล

นางสาวสะริม คาร์กษ
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

เมื่อสำนักงาน กศน. มีนโยบายทำบ้านหนังสือัจฉริยะ ในปี 2556 บ้านผู้ใหญ่ก็เข้าโครงการกับเขาด้วย พอมีการประกวดบ้านหนังสือชุมชน กศน.อำเภอตะโหมด ก็ส่งเข้าประกวดด้วยอีก จนกระทั่งวันหนึ่งนายสมทบ กรดเต็ม ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดพัทลุง ได้มาเยี่ยมเยียน จึงทราบว่าได้รับรางวัลชนะเลิศในระดับจังหวัด และจะส่งเข้าชิงในระดับกลุ่มสำนักงาน กศน. จังหวัด ตอนนั้นมี กศน.อำเภอตะโหมด โดยครูสัจตรีญา อาดา หรือครุมะ นำหนังสือ ชั้นวางหนังสือมาให้เพิ่มเติม ทำป้ายชื่อบ้านหนังสือชุมชน มาช่วยจัดกิจกรรม ให้คำแนะนำต่าง ๆ ฯลฯ แต่ภาระของผู้ใหญ่บ้านนั้นมีมาก ประกอบกับผู้ใหญ่สวาทก็ไม่ค่อยชอบอ่านหนังสือ แต่อยากให้เด็ก ๆ ได้อ่านหนังสือ จึงไม่ค่อยได้จัดบ้านหนังสือ จะมีก็แต่ภรรยา (นางสาส์นา สันหละ) และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน (นางสาวสะริม คาร์กษ) เป็นผู้จัดการดูแลบ้านหนังสือ หากมีปัญหา จึงปรึกษาและขอคำแนะนำจากผู้ใหญ่สวาท ทั้งสองท่านได้จัดหนังสือชั้นชั้นให้เป็นระเบียบ คอยยกหนังสือที่ให้บริการหน้าบ้าน และยกเข้าห้องเมื่อเวลาฝนตก เพราะกลัวว่าหนังสือจะเปียกชื้น

ทำอะไร....

ผู้ใหญ่สวาทแอบวางแผนไว้ในใจว่า ต้องการจัดบ้านให้เป็นศูนย์กลางของคนในชุมชน เพื่อสะดวกในการทำหน้าที่ผู้ใหญ่บ้าน จึงจัดเตรียมชั้นหนังสือ มุมหนังสือพิมพ์ กาแฟ และกาน้ำร้อน ซึ่งเสียบปลั๊กไฟตลอด 24 ชั่วโมงไว้บริการเพื่อคนที่เข้ามาใช้บริการจะได้ไม่ผิดหวัง อยากอ่านได้อ่าน อยากดื่มได้ดื่ม ซึ่งต่อมาสถานที่นี้ก็กลายเป็นศูนย์กลางจริง ๆ เป็นสถานที่พบปะพูดคุย สถานที่จัดประชุม และศูนย์รวมการจัดกิจกรรมพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ของคนในชุมชน เช่น หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ศูนย์ปฏิบัติการตามโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตกองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นต้น

เมื่อไปจากบ้านผู้ใหญ่มีมัสยิดที่เด็ก ๆ จะต้องมาเรียนศาสนาในวันเสาร์ทุกคน ผู้ปกครองที่มาส่งและรับเด็กก็จะแวะมาอ่านหนังสือระหว่างรอลูกมาเรียนศาสนา (อ่านคัมภีร์อัลกุรอาน) ที่มีมัสยิดเป็นประจำ นอกจากนี้ครูมะ ครู กศน.ตำบล และคณะ ได้มาร่วมกันจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็ก ๆ ด้วย

ทำอย่างไร....

ภรรยา และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ดูแลบ้านหนังสือ กิจกรรมประจำที่เด็กชื่นชอบ คือ การวาดภาพระบายสี ก็จะมีภรรยาผู้ใหญ่บ้านมาช่วยจัด มีครูมะ นายพสธร อินแพง (บรรณารักษ์) และ นางสาวจิราพร วุ่นสิน (ครูสอนคนพิการ) ร่วมกันจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น กิจกรรมเล่านิทาน กิจกรรมหน้ากากแฟนซี กิจกรรมทิวชมุ่หัดศจรยร์ กิจกรรมอ่านหนังสือตามรอยคำสอนพ่อหลวง กิจกรรมทนายปริศนา สำนวนสุภาษิตคำพังเพย กิจกรรมประดิษฐ์พัดนกสูทอาเซียน เป็นต้น โดย กศน.อำเภอตะโหมด จะจัดทำเป็นตารางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านหมุนเวียนไปยังบ้านหนังสือชุมชนทุกแห่งในอำเภอ

ผลของการจัดบ้านหนังสือชุมชน....

ผู้ใหญ่สาวทไม่ได้มุ่งหวังรางวัลอะไร คิดเพียงจัดไปตามหน้าที่พยายามทำให้ดีตามที่มีคนแนะนำ และเป็นสถานที่อ่าน เขียนสำหรับลูก ๆ ของผู้ใหญ่ด้วย ทั้งเรียนทั้งเล่น โดยเฉพาะลูกสาวคนเล็ก นอกจากชวนเพื่อน ๆ มาวาดรูปแล้ว ผู้ใหญ่ได้ถือโอกาสสอนเรื่องของความมีระเบียบ สอนให้เก็บของทุกครั้งในการเล่นเสร็จแล้ว สำหรับคนในชุมชนก็ได้รับประโยชน์จากการอ่านบ้าง แต่ยังไม่เป็นที่พึงพอใจของผู้ใหญ่นักและคิดว่าเพิ่งทำได้เพียง 60 - 70 % เท่านั้น

ในช่วงที่ผู้ใหญ่ได้จัดงานกุศลของมัสยิด มีผู้นำชุมชน และประชาชนทั่วไปมางานนี้นับมีคนจากเกือบทุกจังหวัดของภาคใต้ ได้มาเห็นบ้านหนังสือของผู้ใหญ่ ต่างชื่นชมและจะนำไปจัดบ้าง

ปัญหา

ผู้ใหญ่สาวท บอกว่า อยากได้ชั้นวางหนังสือเพิ่ม เพื่อจะได้จัดวางหนังสือให้บริการได้อย่างเป็นสัดส่วนมากขึ้น

ผลกระทบเชิงบวก

ผู้ใหญ่สาวท เล่าให้ฟังว่า ภรรยาทำขนมและน้ำผลไม้ขาย เมื่อมีบ้านหนังสือและบ้านเป็นจุดศูนย์กลางของคนในชุมชน ทำให้ขายของได้ดีมากขึ้นกว่าเดิม รายได้ส่วนหนึ่งก็นำไปซื้อกาแฟและหนังสือพิมพ์มาให้บริการ และที่สำคัญมีผู้นำจากชุมชนอื่นมาเห็นรูปแบบแล้ว ต้องการไปทำที่หมู่บ้านตนเองบ้าง เป็นการขยายผลที่น่าดีใจจริง ๆ

จุดเด่น

ไม่อาจกล่าวได้ว่าจุดเด่นของที่นี่ คือ กิจกรรมเกี่ยวกับการอ่าน แต่ในอนาคตคาดว่า จะมีคนในชุมชนรักการอ่านมากขึ้น ความเป็นศูนย์กลางของคนในชุมชน จะเป็นจุดเริ่มที่ดีในการก้าวไปข้างหน้า ในการจัดกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพียงแต่ตอนนี้ชุมชนยังต้องคำนึงถึงเศรษฐกิจปากท้องก่อน แต่สำหรับเด็กแล้วสามารถปลูกฝังเรื่องการอ่านได้อย่างดี มีเด็กในชุมชน ประมาณ 120 คน ซึ่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านได้เอาใจใส่เป็นพิเศษ

ความฝันของเจ้าของบ้าน....

ผู้ใหญ่สวาท ต้องการที่จะพัฒนาพื้นที่บ้านให้มีความน่าใช้บริการ เป็นสัดส่วนมากขึ้น โดยการจัดหาชั้นวางหนังสือเพิ่ม จัดหาหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเกษตร การประมงเพิ่มเติม รวมทั้งต้องการให้ กศน. เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้มากขึ้นกว่าเดิม

เตรียมการเผยแพร่

สำนักงาน กศน.จังหวัด ได้ถ่ายทำคลิปวิดีโอบ้านหนังสือขึ้น เผยแพร่บนยูทูป และ กศน.อำเภอ ได้จัดทำเอกสารส่งให้สำนักงาน กศน.จังหวัด นำเสนอผลการดำเนินงานในที่ประชุมจังหวัด รวมทั้งจะจัดทำวารสารประจำเดือนของ กศน.อำเภอ ด้วย

บ้านท่าหมื่นราม

268 หมู่ที่ 1 บ้านท่าหมื่นราม ตำบลท่าหมื่นราม
อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

นายอนันต์ สุขโณม
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

“จิตได้สำนึกของคนเกร
คนติดเหล้า เปี่ยมไปด้วย
จิตบริการอันยิ่งใหญ่”

นายอนันต์ สุขโณม เจ้าของบ้านหนังสือชุมชนบ้านท่าหมื่นราม ปัจจุบันอายุ 55 ปี อยู่บ้านเลขที่ 286 หมู่ที่ 1 ตำบลท่าหมื่นราม อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก บ้านหนังสือชุมชนแห่งนี้ตั้งอยู่ใจกลางชุมชน ใกล้ ๆ กัน มีวัด โรงเรียน จึงมีเด็ก นักเรียน และชาวบ้าน วนเวียนมาอ่านหนังสือเป็นประจำ คุณอนันต์ เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านได้ประมาณ 6 เดือน เหตุที่มาเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เพราะต้องการช่วยเหลือชาวบ้าน และคิดว่าจะใช้ความรู้ ความสามารถด้านช่างไฟฟ้า ช่างซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้า ช่างศิลป์ ช่วยเหลือชาวบ้านได้ เนื่องจากเคยประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป และเคยเป็นครูพิเศษสอนวาดภาพกำแพงโรงเรียนมาก่อน

...ทำไมถึงทำ...

ไม่เป็นคำกล่าวที่เกินความจริงเลย เพราะเมื่อก่อนคุณอนันต์เป็นคนเกเร ติดเหล้า ติดบุหรี่ต้องเข้าออกโรงพยาบาล เป็นว่าเล่น ประกอบกับ**รักตัวกลัวตาย** จึงตัดสินใจเลิกทั้งเหล้าและบุหรี่ และด้วยเป็นคนชอบอ่านหนังสือมาตั้งแต่เด็ก ชอบอ่านทั้งหนังสือชีวประวัติ วารสาร นิตยสารเป็นอย่างมาก เมื่อจบ ป.7 แม่เสียชีวิตไม่มีเงินทำให้ไม่ได้เรียนต่อ จึงเดินทางเข้า กทม. เพื่อช่วยญาติค้าขายระยะหนึ่ง ต่อมาพ่อเสียชีวิต จึงกลับมาบ้านทำเหม็นราม ในสมัยนั้นมีคนที่บ้านทำเหม็นรามไปทำงาน กทม. 3 - 4 คน เมื่อกลับมาบ้านจะนำหนังสือ ประมาณ 30 - 40 เล่ม มาฝากให้เป็นประจำเพราะเห็นว่าชอบอ่านหนังสือ เช่น หนังสือการ์ตูน คู่สร้างคู่สม เป็นต้น ต่อมาปีพ.ศ. 2554 ครูห้องนุช เกตุทอง ครู ศรช. ของ กศน. ตำบลบ้านท่าเหม็นราม มาชวนให้เรียนต่อ กศน. ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และเรียนจนจบระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในปี พ.ศ. 2558 ในช่วงที่เรียนได้สมัครเป็นอาสาสมัครส่งเสริมการอ่านของ กศน. ตำบลท่าเหม็นราม เพื่อช่วยรับส่งหนังสือให้บ้านหนังสืออัจฉริยะ (ซึ่งเป็นโครงการของสำนักงาน กศน.) ของตำบล จำนวน 8 แห่ง หากวันใดเจ้าของบ้านหนังสืออัจฉริยะไม่สามารถมารับหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสารได้ด้วยจิตบริการ จึงอาสาส่งถึงบ้านหนังสืออัจฉริยะด้วยตนเอง รวมทั้งได้รับการอบรมและศึกษาดูงานในที่ต่าง ๆ เช่น เมืองทองธานี กทม. ทำให้เกิดความรู้สึกรัก และความนึกคิดที่จะพัฒนาชุมชนของตนเองบ้าง

ครูห้องนุช เกตุทอง

ครู ศรช. ตำบลท่าเหม็นราม

ตามคำพูดเล่า ของคุณอนันต์ที่ว่า **“การได้รับการอบรมและการได้ศึกษาดูงาน ทำให้เห็นอะไรดี ๆ อยากให้ชุมชนของตนเองมีอะไรดี ๆ บ้าง ใจรักการอ่าน อยากให้คนในชุมชนได้อ่านหนังสือ บางคนอ่านหนังสือไม่ออก เช่น คนเฒ่าคนแก่”** จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดทำบ้านหนังสือชุมชน

...ใครทำบ้าง...

ในระยะแรกคุณอนันต์ จัดบ้านหนังสือเอง จัดด้วยใจรัก จัดเพราะอยากจัด อยากทำ ไม่ได้มุ่งหวังที่จะแข่งขันประกวดประชันกับใครทั้งสิ้นเพียงแต่อยากให้เด็ก ๆ ได้อ่านหนังสือบ้าง จนกระทั่งสำนักงาน กศน. ได้มีการสำรวจบ้านหนังสืออัจฉริยะที่พร้อมจะดำเนินการเป็นบ้านหนังสือชุมชน ครูน้องนุชเห็นแนวของบ้านหนังสือคุณอนันต์ จึงได้เลือกเป็นบ้านหนังสือชุมชน พร้อมทั้งประกาศจัดตั้งให้เป็น “บ้านหนังสือชุมชนบ้านท่าหมื่นราม”

ในปี พ.ศ. 2558 นางวนิดา หาญสำเภา ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอบึงสามพัน ได้ย้ายมาที่ กศน.อำเภอบึงสามพัน ซึ่งขอผลงานบ้านหนังสือเป็นพิเศษพอเห็นบ้านหนังสือของคุณอนันต์แล้ว คิดทันทีว่าถ้ามีการพัฒนาบอกความมีจิตอาสาของคุณอนันต์บ้านหนังสือแห่งนี้จะก้าวไกล จึงทั้งช่วยคิด ช่วยทำ ช่วยหา ช่วยพัฒนา ช่วยแก้ไขปัญหา และให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอ คุณอนันต์เห็นหนทางที่สดใส มีคนช่วยคิดช่วยทำ ไม่โดดเดี่ยวอีกต่อไป ประกอบกับวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลของผู้อำนวยการเห็นว่า ถ้าจะไปให้ถึงปลายทาง น่าจะส่งเข้าประกวดเพื่อกระตุ้นและพัฒนาอย่างมีจุดมุ่งหมาย จนในที่สุดสิ่งที่คาดหวังก็เป็นจริง บ้านหนังสือชุมชนบ้านท่าหมื่นราม ก็ได้รับรางวัลในปี พ.ศ. 2558 และ 2559

นางวนิดา หาญสำเภา
ผู้อำนวยการ กศน.
อำเภอบึงสามพัน

ทำอะไร...

นอกจากคุณอนันต์ จะให้บริการการอ่านในบ้านหนังสือแล้ว ยังจัดเป็นแหล่งเรียนรู้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของชุมชนทั้งในบ้าน และนอกบ้านหนังสือชุมชน ความเป็นคนจิตอาสาของคุณอนันต์ชัดเจนขึ้นอีก เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมอำเภอเคลื่อนที่ งานวัน กศน. 8 กันยายน งานวันที่ 2 เมษายน งานวันเด็ก และได้ร่วมจัดกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย เช่น วาดภาพพระบายสี เป็นต้น กิจกรรมเด่น ได้แก่ การจัดกิจกรรม walk rally ตลาดความรู้สู่ชุมชน กิจกรรมทั้งหมดนี้ ใช้เงินรางวัลที่รับจากการชนะการประกวด

...ทำอย่างไร

คุณอนันต์ ได้ใช้ทุนส่วนตัวปรับปรุงพื้นที่ กั้นพื้นที่โล่งใต้ถุนให้เป็นสัดส่วน ทาสี ตกแต่งให้สวยงามด้วยความสามารถการเป็นช่างศิลป์ จัดหาชั้นวางหนังสือ และหนังสือเพิ่ม ประกอบกับ ครุภัณฑ์ เกตุทอง ได้เลือกและเสนอให้ กศน.อำเภอ ประกาศจัดตั้ง ให้เป็นบ้านหนังสือชุมชนบ้านท่าหมื่นราม พร้อมส่งบุคลากรเข้ามา ช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุนและร่วมจัดบ้านหนังสือชุมชนให้เป็น “ตลาดความรู้” นำแข่งมาใส่หนังสือให้ผู้ใช้บริการมาจับจ่ายหนังสือ ซึ่งเป็นจุดดึงดูดความสนใจ จัดหาโต๊ะ เก้าอี้ ชั้นวางหนังสือ ตลอดจนหนังสือต่าง ๆ ที่ กศน.ตำบล ได้รับมาจากห้องสมุดประชาชน อำเภอวังทอง

นอกจากนี้ คุณอนันต์ยังได้รับกำลังใจจากภรรยา คือ คุณลำดวน อุทัยกัน ซึ่งเปิดร้านขายกล้วยฉาบอยู่ที่บ้านหนังสือ มีความสามารถด้านงานประดิษฐ์ เรียนรู้ด้วยตนเอง และเป็นอาสาสมัครสอนงานประดิษฐ์แก่เพื่อนบ้านที่สนใจ อาทิ การทำเหรียญโปรยทานจากริบบิ้น พวงมาลัยริบบิ้นสำหรับบูชา ดอกไม้จากกระดาษสา และเศษผ้า ดอกไม้จากริบบิ้น เป็นต้น และยังเป็นคนรักการอ่าน จะอ่านหนังสือทุกเล่มที่ได้รับบริจาค จึงทำให้การดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนประสบผลสำเร็จ เป็นความลงตัวของอาชีพและการอ่าน คือ ชายของอ่าน ชายความรู้

คุณลำดวน อุทัยกัน
ภรรยา

ทำแล้ว...ได้อะไร

โดยลักษณะนิสัยของคนในชนบทโดยเฉพาะคนไทย การอ่านหนังสือเป็นความจำเป็นเกือบสุดท้าย การผลักดันให้คนไม่รักการอ่านมาก่อนมาอ่านหนังสือเป็นเรื่องยาก ฉะนั้นบ้านหนังสือของคุณอนันต์ก็เช่นกัน กว่าที่จะมีคนมาอ่านหนังสือ 1 คน 2 คน 3 คน จึงต้องใช้เวลา นานนับเดือน จนถึงปัจจุบันมีคนอ่านมากขึ้น และคุณอนันต์เอง ก็ร่วมกับ กศน.อำเภอ จัดหาหนังสือได้ถูกใจคนอ่านเป็นพิเศษ หนังสือบางเล่มอ่านแล้วนำไปประกอบอาชีพได้จริง เช่น **ป้าทรัพย์ (นางรุ่งนภา ขุนชานา)** เคยเรียนนวดแผนโบราณ จนสอบได้ใบประกอบวิชาชีพ จากกระทรวงสาธารณสุข มาพบหนังสือนวดที่นี้ ดีใจมาก อยากเพิ่มเติมความรู้รีบเก็บไว้ก่อนแล้วยืมไปแล้ว นอกจากนี้ **คุณนิตติยา นุ่มฉนวน** เล่าว่า “เคยปลูกเห็ดเมื่อ 10 ปีที่แล้ว ต่อมาสามีเสียชีวิต ต้องเลี้ยงลูกคนเดียว จึงอยากหันมาปลูกเห็ดใหม่เพื่อเพิ่มรายได้ มาถามหาหนังสือเกี่ยวกับเห็ดที่บ้านหนังสือจนพบ ดีใจมากวันนี้ จะยืมไปอ่าน” ด้านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายก อบต. พุดเป็นเสียงเดียวกันว่า ดีใจ ภูมิใจ ที่มีบ้านหนังสือชุมชนที่บ้านท่าหมื่นราม และคนในชุมชนก็อ่านหนังสือมากขึ้น รู้กฎหมายมากขึ้นด้วยเช่นกัน

**ป้าทรัพย์
นางรุ่งนภา ขุนชานา**

คุณนิตติยา นุ่มฉนวน

ทุกอย่างมีปัญหา แก้ไขอย่างไร

หลัก ๆ เลย คุณอนันต์บอกว่าก็คือ เรื่องหนังสือ ต้องการหนังสือใหม่ ๆ และแถมทำยังเคยเปรย ๆ ว่า “ถ้าบ้านหนังสือนี้เลิกกันไป ผมมีที่นาอยู่ ที่นี่จะทำบ้านหนังสือโดยเฉพาะเลยก็ได้” นี่คือความใจใหญ่ของคุณอนันต์ ผู้มีจิตบริการ ยอมทุ่มเทพทรัพย์เพื่อชุมชน

สิ่งที่ไม่คิด...ว่าจะเกิด

หมู่บ้านอื่น ๆ ต้องการทำบ้านหนังสือชุมชนด้วย ขณะนี้มีประมาณ 3 - 4 แห่งที่จะจัด บางแห่งสร้างแล้วก็มี โดยมีคุณอนันต์เป็นตัวช่วยสนับสนุน และเป็นที่ปรึกษา นอกจากนี้คือ คุณลำดวน อุทัยกัน ภรรยาคุณอนันต์ซึ่งเปิดร้านขายก๋วยจั๊บอยู่ที่บ้านหนังสือ ใครมาซื้อก๋วยจั๊บ ระหว่างรอก็เปิดหนังสือดูไปพลาง ๆ สักวันหนึ่งคนมาซื้อก๋วยจั๊บก็คงได้ก๋วยจั๊บความรู้กลับบ้านเช่นกัน

จุดเด่น

เจ้าของบ้านคือ คุณอนันต์เป็นคนมีจิตอาสา เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ดังที่คุณอนันต์ พูดว่า “รู้สึกสบายใจ อยากทำประโยชน์ให้ชุมชนไปเรื่อย ๆ และได้รับการสนับสนุนจากครู ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน ก็เลยชอบ” เป็นบุคคลรักการอ่านหนังสือเป็นชีวิตจิตใจ รวมทั้งการเป็นแบบอย่างของการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้นให้แก่คนในชุมชน รวมทั้งการมีครู กศน. คือครูน้องนุช ครู ศรช. ซึ่งเป็นศิษย์เก่า กศน. จบ กศน. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ตำบลดินทอง อำเภอวังทอง จึงมีความเข้าใจงาน กศน. และความต้องการของผู้รับบริการได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ได้รับการสนับสนุนจากผู้อำนวยการ กศน.อำเภอ คือ นางวนิดา หาญสำเภา ผู้นำชุมชน เจ้าอาวาส ที่ให้การสนับสนุน

คุณอนันต์ ฝันว่า....

ต้องการขยายให้ทุกชุมชนมีบ้านหนังสือและอยากให้ทุกคนรักการอ่าน คุณอนันต์ภูมิใจมากที่ “ตัวเองเป็นตัวอย่างของคนอื่นด้วย” ทั้งที่เริ่มต้นจากคนเกเร จนประสบผลตามที่ตั้งใจถึงแม้จะไม่ทั้งหมด แต่ก็เห็นได้อย่างชัดเจน

เตรียมการเผยแพร่

เตรียมจัดทำเอกสารเพิ่มเติมเพื่อประชาสัมพันธ์ และแก้ไขของเก่าให้น่าดูและข้อมูลเป็นปัจจุบัน หนังสือบางส่วนก็จะคัดออกนำไปบริจาคให้ที่แห่งอื่นต่อไป

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท้ายน้ำ

หมู่ที่ 2 ตำบลท้ายน้ำ อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

บ้านหนังสือชุมชนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท้ายน้ำ (รพ.สต.ท้ายน้ำ) แห่งนี้ มีคุณหมอธีรวิชัย กล้าหาญ เป็นผู้อำนวยการ ซึ่งถ้าใครได้เห็นคุณหมอนี้แล้ว นอกจากจะชื่นชมความหล่อเหลาของคุณหมอแล้ว ท่านยังมีความรู้ความสามารถอีกมากมายดังจะกล่าวต่อไป คุณหมอธีรวิชัย รักษาการตำแหน่งผู้อำนวยการ ประมาณ 6 ปี จนปี พ.ศ. 2556 ได้เป็นผู้อำนวยการ คุณหมोजัดส่วนหน้าภายในอาคาร รพ.สต. ท้ายน้ำ เป็นมุมหนังสือ ให้เป็นที่นั่งพักผ่อนระหว่างรอคอยหมอ หรือสำหรับญาติที่มาด้วย ทุกคนที่เข้ามาใน รพ.สต. จะต้องผ่านห้องนี้ ได้เห็นการให้บริการหนังสือ ซึ่งส่วนใหญ่จะแวะอ่านหนังสือ หรืออ่านหนังสือในช่วงรอพบแพทย์ ประมาณวันละ 30 - 40 คน ยกเว้นวันที่ รพ.สต. มีกิจกรรม เช่น วันพฤหัสบดีที่ 2 ของทุกสัปดาห์ กำหนดให้บริการตรวจเบาหวาน ความดันโลหิต หรือทุกวันที่ 15 ของเดือน กำหนดให้เป็นคลินิกวัคซีนเด็ก จะมีผู้ใช้บริการอ่านหนังสือในมุม หรือที่เราเรียกว่า “บ้านหนังสือชุมชน” แห่งนี้ ประมาณ วันละ 100 คน

คุณหมอธีรวิชัย กล้าหาญ
 ผู้อำนวยการ
 SW.สต.ตำบลท้ายน้ำ

ทำไมถึงทำ..

เมื่อกล่าวถึงจุดเริ่มต้น แรงบันดาลใจของการจัดทำบ้านหนังสือชุมชน ณ รพ.สต. ท้ายน้ำ คุณหมอมองได้พูดถึงความสำคัญของการศึกษากับการสาธารณสุขซึ่งต้องทำงานร่วมกันเป็นเกลียว จากประสบการณ์การทำงานสาธารณสุขมานานหลายปี มีเพื่อนและญาติลูกพี่ลูกน้องที่เป็นครู กศน. ทำให้เห็นว่า การศึกษาและการสาธารณสุขเป็นการทำงานที่ทับซ้อนกัน ทำงานเหมือนกัน การสาธารณสุขเองต้องให้การศึกษาด้านสาธารณสุขแก่ประชาชน เพื่อเป็นการป้องกันมากกว่ารักษา และมีความเชื่อว่าการศึกษา มีความสำคัญมากในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ดังคำพูดที่ว่า **“การศึกษาเป็นพื้นฐานของทุกสิ่ง ของคุณภาพชีวิต ใครก็ตามที่มีการศึกษามักจะทำอะไรได้ดี”** จึงคิดว่า รพ.สต. จำเป็นต้องมีหนังสือให้บริการแก่ประชาชน ผู้มารับบริการใน รพ.สต. คุณหมอมองจึงไปคุยกับครูลักขณา เพชรกล้า ครูอาสาสมัคร กศน. เพื่อร่วมกันจัดทำบ้านหนังสือชุมชนที่ รพ.สต. ขึ้น

..ใครทำบ้าง

แต่เดิมมา รพ.สต. และ กศน. ทำงานร่วมกันมาโดยตลอด กิจกรรมของ รพ.สต. มีครู กศน. เข้าไปช่วยเช่นเดียวกับที่กิจกรรม กศน. ก็มี รพ.สต. เข้าไปช่วยเช่นกัน จนบางครั้งมีคนทักว่า หมอไปอยู่ กศน. ตั้งแต่เมื่อไหร่ เมื่อสำนักงาน กศน. มีโครงการบ้านหนังสือชุมชน คุณหมอก็เห็นดีด้วยกับ กศน. และยินดีให้ใช้พื้นที่ใน รพ.สต. จัดมุมหนังสือตามสภาพพื้นที่ รวมทั้งจัดโต๊ะเก้าอี้ น้ำดื่ม และพัฒนาปรับปรุง มุมหนังสือเรื่อยมา โดยมีคุณบำรุง กลีบจำปา เป็นอาสาสมัครฯ ดูแลในทุกเรื่องของมุมหนังสือนี้ ตั้งแต่ จัดหนังสือเข้าชั้น รับแลกเปลี่ยนหนังสือจาก กศน.ตำบล รับบริจาคหนังสือจากประชาชนทั่วไป

นอกจากนี้ยังมีคุณอัมพร โคตะสาร อาสาสมัครฯ ซึ่งเป็นประธานบิสคลับ จังหวัดพิจิตร ได้เข้ามาช่วยออกแบบชั้นวางหนังสือ ร่วมคิดร่วมทำกับ กศน. และ รพ.สต. มาตลอด เห็นได้ว่า บ้านหนังสือ แห่งนี้ เป็นผลงานที่เกิดจากความร่วมมือของเครือข่ายอย่างแท้จริง

ทำอย่างไร...

ก่อนที่จะจัดทำบ้านหนังสือใน รพ.สต. ครูลักขณา ได้ปรึกษากับผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8 คือ คุณสลาก เขียวขำ ซึ่งขณะนั้นเป็นนักศึกษา กศน. ระดับ ม.ปลาย เพื่อหารือเรื่องการจัดบ้านหนังสืออัจฉริยะ โดยตำแหน่งหน้าที่ครูลักขณา ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านหลากหลายรูปแบบอยู่แล้ว เช่น ห้องสมุดมีชีวิต กิจกรรมเคลื่อนที่ ที่ประกอบด้วยการตอบคำถามชิงรางวัล เล่นบิงโก บริการตะกร้าหนังสือ นอกจากนี้ ครู กศน. ต้องรับรู้เรื่องราวในชุมชนด้วยจึงเข้าร่วมประชุมกับผู้นำหมู่บ้าน ที่ประชุม อสม. เมื่อได้พบปะกัน ย่อมมีเรื่องราวในชุมชนให้ปรึกษาหารือกัน ครูลักขณาจึงได้ประสานคุณหมอ ผู้ซึ่งเปิดใจรับการทำงาน ร่วมกับภาคีเครือข่าย โดยเฉพาะ กศน. จึงร่วมกันจัดบ้านหนังสืออัจฉริยะ ซึ่ง กศน. ให้การสนับสนุนงบประมาณหนังสือพิมพ์วันละ 2 ฉบับ และนิตยสารเรื่อยมาจนถึงวันที่ กศน. ไม่มีงบประมาณให้คุณหมอก็ยังยืนยันที่จะจัดเป็นบ้านหนังสือชุมชน เพราะท่านเล็งเห็นถึงความจำเป็นของคนในชุมชน ต้องมีความรู้ นี้คือ คุณสมบัติของคุณหมอนักพัฒนา

คุณหมอ ไม่พึ่งพางบประมาณจาก กศน. ได้การจัดทอดผ้าป่า ซึ่งได้เงินไม่ต่ำกว่าปีละแสน นำมาพัฒนาสถานที่ให้เหมือนบ้านเหมือนรีสอร์ท มากกว่าโรงพยาบาล รวมทั้งการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับภารกิจตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขที่มอบหมายให้ รพ.สต. ต้องดำเนินงานโครงการกีนกอดเล่นแล้ว (สายใยรักเดิม) ที่เกี่ยวข้องกับสุขอนามัยของเด็กวัย 0 - 5 ปี คุณหมอรวิวิชัย และคุณหมอมอร (นางสาวณัฐวดีณัฏฐ์ พรหมจันทร์ เจ้าหน้าที่พนักงานสาธารณสุขชำนาญงาน) ได้ประสานขอหนังสือเด็กจากบริษัท Dream Publishing ได้มาประมาณ 200 กว่าเล่ม รวมทั้งชั้นวางหนังสือเด็ก และยังได้รับหนังสือใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง ในขณะที่มีผู้คนในชุมชนมากมายเข้ามา มีส่วนร่วมจัดหนังสือ ทำความสะอาดเป็นประจำทุกวัน รวมทั้งประชาสัมพันธ์บ้านหนังสือชุมชน ทั้งคุณบำรุง อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน เจ้าหน้าที่ รพ.สต. ทุกคน นักศึกษา กศน. ที่เป็นสมาชิก To be number one ที่สลับปรับเปลี่ยนหมุนเวียนกันมา จึงทำให้การดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน ไม่เป็นภาระของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่เป็นการสร้างให้ชุมชนเป็นเจ้าของบ้านหนังสือชุมชน

นอกจากนี้ คุณหมอรวิวิชัย และคุณหมอมอร ได้เชิญชวนนักศึกษา กศน. จำนวนสิบกว่าคน เข้าร่วมกิจกรรม To be number one เข้าประกวดครั้งแรกที่วัดพร้าว ได้รางวัลที่ 3 ทำให้นักศึกษา กศน. มีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น จึงได้ให้นักศึกษา กศน. เข้าร่วมเป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา และยาเสพติดแก่เยาวชนทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน และทุกครั้งจะนำหนังสือจากบ้านหนังสือชุมชนไปบริการด้วย

...ผลของการจัดบ้านหนังสือชุมชน

ระดับคุณหมอแล้วก่อนทำอะไรได้เล็งเห็นผลและคาดการณ์ไว้ล่วงหน้าแล้วว่า บ้านหรือมุมหนังสือนี้จะช่วยให้คนในชุมชนมีความรู้เรื่องโรคภัยไข้เจ็บ และรู้วิธีป้องกันดีกว่าให้เป็นแล้วมารักษา ผลที่ได้ก็ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ถึงแม้จะไม่ทั้งหมด คนไข้ เด็ก หรือประชาชนทั่วไปที่มา รพ.สต. หยิบหนังสืออ่านระหว่างคอยหมอ บ้างอ่านหนังสือพิมพ์ อ่านวารสาร บ้างก็ดูรูป บางคนอ่านเรื่องโรคในวัยต่าง ๆ เพื่อดูแลตัวเอง หรือเพื่อนำความรู้ที่ได้ ไปดูแลพ่อแม่ ญาติพี่น้อง แคร้รู้บ้างก็ดีกว่าไม่รู้เลย อีกอย่างคือ มุมนี้จัดเป็นมุมสบาย ๆ เหมาะกับการนั่งรอ นั่งพักผ่อน

ปัญหามีไว้ให้แก้...

คุณหมอบอก ปัญหามีไว้ให้แก้ ไม่มีอะไรที่ทำแล้วไม่มีปัญหา ถ้ามีก็ค่อยๆ แก้กันไป บ้านหนังสือยังมีหนังสือใหม่ๆ น้อย อยากได้นิตยสารใหม่ ๆ และหนังสือพิมพ์ใหม่ ๆ แต่ปัจจุบันก็ได้หนังสือใหม่ จาก กศน.ตำบล มาสนับสนุนแล้วบ้าง

ผลกระทบเชิงบวก

คุณอัมพร โคตะสาร อาสาสมัครฯ ซึ่งเป็นประธานบิศคลับจังหวัดพิจิตรเสริมว่า “นั่งคอยหมอนาน ๆ ก็ต้องหยิบขึ้นมาอ่านบ้างแหละ มุมหนังสือแห่งนี้เป็นหน้าเป็นตาของชุมชนด้วย แยกไปใครมา สาธารณสุขจากเขตอื่นมาดูงาน เค้าก็ชื่นชม แสดงออกถึงความมีส่วนร่วมของเครือข่ายประชาชนก็สะดวก มาที่เดียวได้รับบริการหลายอย่าง”

จุดเด่น...

กศน. และ รพ.สต. มีกระบวนการทำงานที่สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ชุมชน โดยการทำให้ชาวบ้านเห็นผลงาน และด้วยบุคลิกภาพของคุณหมอธีรวิชัย ที่เป็นผู้ให้เกียรติ เป็นกันเองแก่ผู้ร่วมงาน และผู้รับบริการทุกคน มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ รักชุมชน มีวิธิตัดเพื่อส่วนรวม และมีจิตบริการสูง อาจกล่าวได้ว่าเป็นคุณหมอนักพัฒนา ซึ่งมีแนวคิดการพัฒนาแบบองค์รวม ไม่แยกส่วนการพัฒนาเฉพาะสุขภาพ แต่ต้องให้มีความรู้เพื่อป้องกันดูแลสุขภาพมากกว่าการรักษา ประสานการทำงานกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและสร้างความเข้าใจในการเข้ามาร่วมเป็นเจ้าของ รพ.สต.

ความฝันของเจ้าของบ้าน...

คุณหมอบอก ต้องการมีเครื่องคอมพิวเตอร์สักเครื่อง เพื่อให้ผู้มาใช้บริการสืบค้นข้อมูล ส่วนความฝันร่วมกับครู กศน. คือ ต้องการให้เป็นบ้านหนังสือที่มีชีวิต มีกิจกรรม และขยายมุมหนังสือ ไปยังห้องอื่น ๆ

เตรียมการเผยแพร่

ที่แห่งนี้เป็นจุดศึกษาดูงาน ในระยะต่อไปจะทำข้อมูลประวัติของชุมชน ประวัติบ้านหนังสือ จัดมุมให้สวยงาม ปรับเปลี่ยนให้ดูแปลกใหม่ยิ่งขึ้น โดยมีคุณชูชีพ สิงห์อนันต์ ประธานสภา องค์การบริหารส่วนตำบลท้ายน้ำ ช่วยประชาสัมพันธ์ และสนับสนุนงานบ้านหนังสือทุกอย่าง เพียงขอแค่ ให้บอกมา

บ้านอำเภอบึง

184 หมู่ที่ 14 ตำบลนาจอมเทียน
อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

นางประทุม เรืองอร่าม
เจ้าของบ้าน

รู้จักกันก่อน : บ้านหนังสือชุมชนบ้านอำเภอบึง

บ้านหนังสือชุมชนบ้านอำเภอบึง ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 184 หมู่ที่ 14 บ้านอำเภอบึง ตำบลนาจอมเทียน อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี มีนางประทุม เรืองอร่าม เป็นเจ้าของบ้าน สภาพเป็นบ้านเดี่ยวชั้นเดียว ภายในบ้านเปิดเป็นร้านขายของชำ บริเวณข้างบ้านทำเป็นมุมหนังสือ อยู่ติดถนนสุขุมวิท (สายสัตหีบ-พัทยา) เป็นเส้นทางการจราจรที่สะดวก ชุมชนมีสภาพเป็นชุมชนเมือง มีประชากรหนาแน่นพอสมควร ทั้งคนในชุมชน และผู้คนที่เดินทางสัญจรไปมา เพราะบ้านป่าประทุม เรืองอร่าม นอกจากจะเป็นบ้านหนังสือชุมชนแล้ว ยังเป็นจุดให้บริการขึ้นรถตู้โดยสารประจำทางด้วย จึงมีประชาชนมานั่งรอรถตู้บริเวณหน้าบ้านเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง ส่วนที่จัดเป็นบ้านหนังสือชุมชนจะอยู่บริเวณข้างบ้านด้านทิศตะวันออก มีรั้วไม่ใหญ่ บรรยากาศร่มรื่น มีชั้นวางหนังสือพร้อมหนังสือที่หลากหลาย มีโต๊ะ เก้าอี้ สำหรับบริการนั่งอ่านหนังสือ ให้แก่ชาวบ้าน นักเรียน และประชาชน ได้มาใช้บริการอ่านหนังสือตามที่ตนเองสนใจ เปิดให้บริการทุกวัน ตั้งแต่เวลา 06.00 - 20.00 น. โดยมี กศน. ตำบลนาจอมเทียน เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบร่วมกัน

ทำไมถึงทำ...เหตุเกิดจากความบังเอิญ

ป้าประทุม เล่าให้ฟังว่าสาเหตุที่มาเป็นบ้านหนังสือชุมชน ตามที่เห็นอยู่ในปัจจุบันนี้ เกิดจากความบังเอิญ จากการที่มีคนมาวางหนังสือทิ้งไว้ เพราะหน้าบ้านป้าเป็นจุดจอดรถผู้ ประชาชนที่เขามารถดู เขามักจะนำหนังสือโดยเฉพาะ นิยายสารคดีสร้างคู่สม หรือเด็กนักเรียนที่ชอบนำหนังสือการ์ตูน มาอ่านขณะจอดรถ พอรถมาแล้วขึ้นรถ เขาก็ไม่เอาหนังสือไป นานวันเข้าหนังสือเริ่มเยอะขึ้น ป้าก็เอามารวมกัน และให้บริการ คนที่เขามารถดูได้อ่านกันไปเรื่อย ๆ บางทีป้าก็เหงา อยากมี คนคุยด้วยเพราะอยู่กันสองคนตายาย ลูก ๆ ก็ไปทำงานกันหมด จึงเปิดให้คนที่มาจอดรถได้อ่านหนังสือ และเราก็ได้มี เพื่อนคุยด้วย ป้าก็ไม่ได้คิดว่าจะมีบ้านหนังสือชุมชนแบบนี้ จนมี กศน. เข้ามาให้การสนับสนุน และให้ป้าเป็นอาสาสมัคร บ้านหนังสือชุมชน (และป้าก็จบ กศน. ม.ต้น ด้วย) คอยให้ คำปรึกษา จัดหาหนังสือพิมพ์ วารสาร นิยายสารมาให้บริการ (แต่ปัจจุบันไม่มีแล้ว ป้าประทุม หัวเราะ) รวมทั้งมอบหนังสือ ที่ได้จากการบริจาคมาให้บ้านหนังสือชุมชน หาหนังสือต่าง ๆ หลากหลายมาให้เรื่อย ๆ และมีการจัดกิจกรรม กศน. ต่าง ๆ มากมาย ปัจจุบันป้าก็คอยดูแลบ้านหนังสือชุมชนและพัฒนา มาเรื่อย ๆ โดยมีเครือข่ายเขามาร่วมด้วยช่วยกัน มีกำนันตำบล นาจอมเทียน ผู้ใหญ่บ้าน เทศบาล ทีม อสม. ครู กศน. เข้ามา ช่วยกัน และร่วมกันจัดกิจกรรม

เวลามีกิจกรรมส่วนมากก็มา จัดที่บ้านหนังสือชุมชนตรงนี้ ป้าก็คิดว่า เป็นความบังเอิญ เพราะป้าไม่ได้ตั้งใจ จะทำจริงจัง แต่มี กศน. เข้ามาช่วยเลย ได้ทำอย่างจริงจัง บ้านหนังสือชุมชน ก็เลยเกิดขึ้น เพราะความบังเอิญระหว่าง กศน. กับ ป้า (ป้าประทุม หัวเราะ)

ใครทำ...เครือข่ายร่วมคิด ร่วมทำ

ถึงแม้ว่าป้าประทุมจะเป็นเจ้าของบ้าน แต่การบริหารจัดการบ้านหนังสือชุมชนก็ไม่ได้ดำเนินการแต่เพียงผู้เดียว หากแต่ได้มีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยการร่วมคิด ร่วมทำ เช่น มีทหารเรือ เทศบาลตำบลนาจอมเทียน ประธานกลุ่มแม่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่ม อสม. ประชาชนในชุมชน ครู กศน.ตำบล นักศึกษา กศน. ซึ่งกำนันกับผู้ใหญ่บ้าน จะช่วยกันดูแลให้ความช่วยเหลือ และจะมี กศน. เป็นผู้ดูแลการจัดหาหนังสือมาให้บ้านหนังสือชุมชนสำหรับบริการประชาชนด้วย

ทำอะไร : การสับเปลี่ยนหมุนเวียนหนังสือ

บ้านหนังสือชุมชนของบ้านป่าประทุม ใช้พื้นที่บริเวณด้านข้างของบ้านจัดทำเป็น “บ้านหนังสือชุมชน” ได้จัดซื้อชั้นวางหนังสือ มีโต๊ะ เก้าอี้ พร้อมสำหรับผู้มาใช้บริการอ่านหนังสือ มาทำกิจกรรม หรือนั่งพักผ่อน มานั่งรอรถตู้โดยสารก็ได้ โดยมีการจัดหาหนังสือที่หลากหลายประเภทมาให้อ่าน บางครั้งหากพบว่ามีหนังสือประเภทใดหายไปก็จะหาหนังสือประเภทนั้นมาทดแทน หรือมีผู้ที่อ่านหนังสือเป็นประจำก็นำหนังสือมาบริจาคให้ และมี กศน. ที่คอยจัดหาหนังสือมาสับเปลี่ยนหมุนเวียนให้อ่านอย่างสม่ำเสมอ มีก้านั้น และผู้ใหญ่บ้านให้การสนับสนุนในการจัดหาหนังสือพิมพ์ โดยสับเปลี่ยนเวรกัน นอกจากนี้จะให้บริการอ่านหนังสือแล้ว บ้านหนังสือชุมชนแห่งนี้ ยังเป็นสถานที่นัดประชุม หรือจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เช่น กลุ่ม อสม. กิจกรรมของ กศน. รวมทั้งกิจกรรมอื่น ๆ ของชุมชนตลอดมา

ผลการดำเนินงาน : เกิดแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ด้วยความตั้งใจของป้าประทุมที่ต้องการให้มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน จึงได้ร่วมกับ กศน. จัดตั้งบ้านหนังสือชุมชนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ หรืออ่านหนังสือของชุมชนมาเป็นเวลาหลายปี ผลที่เกิดขึ้นจากการมีบ้านหนังสือชุมชนทำให้ป้าประทุม พบว่า มีผู้คนที่ยังสนใจอ่านหนังสือเป็นจำนวนมากพอสมควร ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ช่วงเลิกเรียนจะมีเด็ก ๆ มานั่งอ่านหนังสือเป็นจำนวนมาก จนบางครั้งดูเหมือนจะกลายเป็นที่เลี้ยงเด็ก (ป้าประทุมหัวเราะ) นอกจากนั้น ป้าประทุมยังทำสถิติจำนวนผู้มาอ่านหนังสือในแต่ละวันเป็นประจำทุกเดือนพบว่า วันศุกร์ กับวันอาทิตย์ จะมีผู้มาใช้บริการอ่านหนังสือเป็นจำนวนมากกว่าวันอื่น ๆ และมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี และที่สำคัญการมีบ้านหนังสือชุมชน ทำให้ป้าไม่เหงา เพราะมีผู้คนให้เราได้คุยมากขึ้นและมีกิจกรรมให้ทำด้วย บ้านหนังสือชุมชนแห่งนี้ไม่เป็นภาระของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมให้ชุมชนเป็นเจ้าของบ้านหนังสือชุมชนร่วมกัน

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

การดำเนินงานของบ้านหนังสือชุมชนบ้านอำเภอ ยังไม่ค่อยพบปัญหายุ่งยากแต่ประการใด จะมีแต่การขาดแคลนหนังสือดี ๆ ที่ทันสมัยมาให้ประชาชนได้อ่าน หรือแต่ก่อนเคยได้รับการสนับสนุนจาก กศน. ในการจัดหาหนังสือพิมพ์ นิตยสาร มาให้บริการ แต่ปัจจุบัน กศน. ไม่ได้ให้การสนับสนุนแล้ว แต่ก็แก้ไข้ปัญหาโดยการซื้อเองบ้าง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซื้อมาให้บ้าง สับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไป

จุดเด่น

บ้านหนังสือชุมชนบ้านอำเภอ แม้จะมีจุดกำเนิดจากความบังเอิญ แต่ด้วยเจ้าของบ้านเป็นบุคคลที่มีจิตอาสาเป็นทุนเดิม ทำหน้าที่เป็นอาสาสมัครบ้านหนังสือชุมชน การมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่มองเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ในชุมชน จึงมีการส่งเสริม สนับสนุน เพื่อพัฒนาบ้านหนังสือชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษาหาข้อมูลข่าวสารของชุมชน นอกจากนี้ ยังเป็นสถานที่ที่เหมาะสม บรรยากาศร่มรื่น ผู้คนสามารถมาใช้บริการได้สะดวกสบาย เพราะตั้งอยู่ในชุมชน การคมนาคมสะดวก เหมาะแก่การให้บริการเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน

การเตรียมการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

สำหรับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ขณะนี้ก็มี ครู กศน. ที่รับผิดชอบบ้านหนังสือชุมชนทำ Facebook ประชาสัมพันธ์ บ้านหนังสือชุมชนอยู่แล้ว เวลาว่างก็นำเอารูปภาพไปประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ให้ ก็จะมีคนเห็นการทำงานของเรานะ หรือเวลามีกิจกรรมของบ้านหนังสือชุมชน ผู้ใหญ่บ้านจะประกาศเสียงตามสายของหมู่บ้านต่อไปก็ต้องการให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในหลาย ๆ ช่องทาง เพื่อให้คนได้รู้จักบ้านหนังสือชุมชนแห่งนี้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ภาคผนวก

ประกาศสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
เรื่อง ผลการคัดเลือกและจัด립บ้านหนังสือชุมชนต้นแบบ ระดับประเทศ
ปีงบประมาณ ๒๕๕๗

ตามที่ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้ดำเนินงาน บ้านหนังสือชุมชน เพื่อให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ การจัดการรวมสร้างเสริมการอ่านและการเรียนรู้ เป็นสถานที่ พบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของคนในชุมชน โดยมีเจ้าของบ้าน หรืออาสาสมัครทำหน้าที่ดูแลให้บริการ และจัดกิจกรรมสร้างเสริมการอ่านและการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน เพื่อขยายอรรถประโยชน์ บ้านหนังสือชุมชนที่มีผลการดำเนินงานยอดเยี่ยม เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม สามารถเป็นต้นแบบการดำเนินงาน ให้กับบ้านหนังสือชุมชนแห่ง ๆ อื่นได้ จึงได้มีการคัดเลือกบ้านหนังสือชุมชนต้นแบบ ระดับจังหวัด ระดับกลุ่ม สำนักงาน กชน. จังหวัด และระดับประเทศแล้ว นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการ ฯ ได้ดำเนินการคัดเลือกและจัด립บ้านหนังสือชุมชนต้นแบบ ระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จึงขอประกาศผลการคัดเลือก ดังนี้

รางวัลชนะเลิศ

บ้านหนังสือชุมชนบ้านหัวเปิง อำเภอสีล่อ จังหวัดนครศรีธรรมราช

รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๑

บ้านหนังสือชุมชนบ้านสบฟ้า อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๒

บ้านหนังสือชุมชนบ้านหนองใหญ่ อำเภอสนมชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

รางวัลชมเชย ได้แก่

บ้านหนังสือชุมชนบ้านวอต้นบาก อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด

บ้านหนังสือชุมชนบ้านโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

บ้านหนังสือชุมชนบ้านพิงคน อำเภอท่าวโหว่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

บ้านหนังสือชุมชนบ้านท่าเขียด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง

บ้านหนังสือชุมชนบ้านท่ามะปราง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

บ้านหนังสือชุมชนวัดสหราษฎร์เสริมสุขภาพตำบลท้ายน้ำ อำเภอโพธาราม จังหวัดสมุทรสาคร

บ้านหนังสือชุมชนบ้านอำเภอ อำเภอสกลนคร จังหวัดสกลนคร

ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗

นายสุรพงษ์ จำงาบ
เลขาธิการ กชน.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
ขอมอบเกียรติบัตรฉบับนี้ให้แก่

บ้านห้วยปลิง
อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช

รางวัลชนะเลิศ

บ้านหนังสือชุมชนต้นแบบ ระดับประเทศ พุทธศักราช ๒๕๕๙
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

(นายสุรพงษ์ จำจด)
เลขาธิการ กศน.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
ขอมอบเกียรติบัตรฉบับนี้ให้แก่

บ้านสบฟ้า
อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๑

บ้านหนังสือชุมชนต้นแบบ ระดับประเทศ พุทธศักราช ๒๕๕๙
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

(นายสุรพงษ์ จำจด)
เลขาธิการ กศน.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
ขอมอบเกียรติบัตรฉบับนี้ให้แก่

บ้านหนองใหญ่
อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๒

บ้านหนังสือชุมชนต้นแบบ ระดับประเทศ พุทธศักราช ๒๕๕๙
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

(นายสุรพงษ์ จำจด)
เลขาธิการ กศน.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ขอมอบเกียรติบัตรฉบับนี้ให้แก่

บ้านรอดันบาดู
อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

รางวัลชมเชย

บ้านหนังสือชุมชนต้นแบบ ระดับประเทศ พุทธศักราช ๒๕๕๙
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

(นายสุรพงษ์ จำจด)
เลขาธิการ กศน.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
ขอมอบเกียรติบัตรฉบับนี้ให้แก่

บ้านโพธิ์ทอง
อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ

รางวัลชมเชย

บ้านหนังสือชุมชนต้นแบบ ระดับประเทศ พุทธศักราช ๒๕๕๙
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

(นายสุรพงษ์ จำจวด)
เลขาธิการ กศน.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
ขอมอบเกียรติบัตรฉบับนี้ให้แก่

บ้านฟิ่งตน
อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช
รางวัลชมเชย

บ้านหนังสือชุมชนต้นแบบ ระดับประเทศ พุทธศักราช ๒๕๕๙
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

(นายสุรพงษ์ จำจด)
เลขาธิการ กศน.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ขอมอบเกียรติบัตรฉบับนี้ให้แก่

บ้านท่าเขียด
อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง

รางวัลชมเชย

บ้านหนังสือชุมชนต้นแบบ ระดับประเทศ พุทธศักราช ๒๕๕๙
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

(นายสุรพงษ์ จำจด)
เลขาธิการ กศน.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ขอมอบเกียรติบัตรฉบับนี้ให้แก่

บ้านท่าหมีนราม
อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

รางวัลชมเชย

บ้านหนังสือชุมชนต้นแบบ ระดับประเทศ พุทธศักราช ๒๕๕๙
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

(นายสุรพงษ์ จำจด)
เลขาธิการ กศน.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
ขอมอบเกียรติบัตรฉบับนี้ให้แก่

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท้ายน้ำ
อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

รางวัลชมเชย

บ้านหนังสือชุมชนต้นแบบ ระดับประเทศ พุทธศักราช ๒๕๕๙
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

(นายสุรพงษ์ จำจด)
เลขาธิการ กศน.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ขอมอบเกียรติบัตรฉบับนี้ให้แก่

บ้านอำเภอ
อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี
รางวัลชมเชย

บ้านหนังสือชุมชนต้นแบบ ระดับประเทศ พุทธศักราช ๒๕๕๙
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

(นายสุรพงษ์ จำจด)
เลขาธิการ กศน.

ผู้อำนวยการอาสาและให้ข้อมูล

นางพรทิพย์ ทรัพย์มี

เจ้าของบ้านหนังสือชุมชนบ้านห้วยปลิง
อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช

นางเกษร ธาณิรัตน์

ผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน. จังหวัดนครศรีธรรมราช

นางชุติมา กล้ากลาย

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอสิชล

นางสาวธิดาภรณ์ ไชยสิทธิ์

บรรณารักษ์

นางสาวกรวรรณ ไรยกแก้ว

ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน

นางพรทิพย์ มีมานะ

เจ้าของบ้านหนังสือชุมชนบ้านสบฟ้า อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

นายคเชนทร์ มะโนใจ

ผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน. จังหวัดลำปาง

นางสาวอำภรณ์ ช่างเกวียน

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอแจ้ห่ม

นางเบญญาภา คำปิ่นศรี

ครู กศน. ตำบลแจ้ห่ม

นางสาวซาริกา ย่อมยอด

ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน

นางทองคุณ สุจริต

เจ้าของบ้านหนังสือชุมชนบ้านหนองใหญ่

อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

นายวสันต์ รัชชวงษ์

ผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน. จังหวัดฉะเชิงเทรา

นางอุบล ติรัศมี

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอสนามชัยเขต

นางสาวจิราพร ชัยผา

ครู กศน. ตำบลทุ่งพระยา

นายรอมือดี หะยีและ

เจ้าของบ้านหนังสือชุมชนบ้านรอดันบาดู

นายณัฐพงษ์ นวลมาก

อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

นายณรงค์ เรือนดีบ

ผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน. จังหวัดนราธิวาส

นางสาวปาริตะห์ ยูโซ๊ะ

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอเมืองนราธิวาส

นางยุพิน ทองคำ

ครู กศน. ตำบลกะลุวอ

นางปรีชา เดชเมือง

ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนตำบลกะลุวอ

นางพรทิพย์พา คาวีวงศ์

เจ้าของบ้านหนังสือชุมชนบ้านโพธิ์ทอง อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ

นางณิชา คำชมพู่

ผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน. จังหวัดบึงกาฬ

นางรัศมี อืดผา

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอเมืองบึงกาฬ

ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน

นายชุมแก้ว-นางไพรินทร์ รุยแก้ว

ผู้จัดตั้งบ้านหนังสือชุมชนบ้านฟุ้งตน

นางเกษร ธานีรัตน์

อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

นางสาวณัฐชยาน์ นุ่นทอง

ผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน. จังหวัดนครศรีธรรมราช

นางสาววิลาวัลย์ ทองปาน

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอหัวไทร

ผู้ดูแลบ้านหนังสือชุมชน

นายสวาท สันหละ

เจ้าของบ้านหนังสือชุมชนบ้านท่าเขียด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง

นายสมทบ กรดเต็ม

ผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน. จังหวัดพัทลุง

นางพิมพ์ถวิล พงศ์จันทร์เสถียร

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอตะโหมด

นางสาวสัจตรีญา อาดำ

ครู กศน. ตำบลคลองใหญ่

นางวันเพ็ญ เอียดปู่

ครู ผู้สอนคนพิการ

นายอนันต์ สุขใจม

เจ้าของบ้านหนังสือชุมชนบ้านท่าหมื่นราม
อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

นายนรา เหล่าวิชา

ผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน. จังหวัดพิษณุโลก

นางวนิดา หาญสำภา

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอวังทอง

นางน้อยนุช เกตุทอง

ครู ตรีช. ตำบลท่าหมื่นราม

นายธีรวิษณุ กล้าหาญ

ผู้จัดตั้งบ้านหนังสือชุมชนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ
ตำบลท้ายน้ำ อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

นายราเชนทร์ บูรณศาสตร์

ผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน. จังหวัดพิจิตร

นางเบญจมาศ สระทองหย่อม

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอโพทะเล

นางลักขณา เพชรเหล็ก

ครู กศน.ตำบลท้ายน้ำ

นางประทุม เรืองอร่าม

เจ้าของบ้านหนังสือชุมชนบ้านอำเภอ
อำเภอสาคู จังหวัดชลบุรี

นายอนุชา พงษ์เกษม

ผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน. จังหวัดชลบุรี

นายไพรัตน์ เนื่องเกต

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอสาคู

นายวีรากร มณีทรัพย์สุคนธ์

หัวหน้า กศน. ตำบลนาจอมเทียน

นางเกษแก้ว อินทรโสภา

ครู กศน. ตำบลนาจอมเทียน

นางกุสุมา เพชรสีนวล

ครู ตรีช. ตำบลนาจอมเทียน

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายภฤตชัย อรุณรัตน์
นายประเสริฐ หอมดี
ว่าที่ ร.อ. อาศิษ เชยกลิ่น

เลขาธิการ กศน.
รองเลขาธิการ กศน.
ผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้

ถอดบทเรียน

นายวรารุช พัทธพงษ์
นายเอกวัฒน์ บุญใบ
นางสาวจรรยา สิงห์ทอง
นางสาวสุพัตรา ไทวรามา
นายธวัชชัย สุนทรสวัสดิ์
นางสาวนริสา ณ นคร

ผู้อำนวยการสถาบัน กศน. ภาคตะวันออก
รองผู้อำนวยการสถาบัน กศน. ภาคตะวันออก
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงาน กศน.
ข้าราชการบำนาญ สำนักงาน กศน.
ครู สถาบัน กศน. ภาคตะวันออก
ครู สถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้

บรรณาธิการ

นางสาวอังคณา วสุรวงศ์
นางณัฐมน ไทยประสิทธิ์เจริญ
นางสาวสุพัตรา ไทวรามา
นางสาวนริสา ณ นคร

ข้าราชการบำนาญ สำนักงาน กศน.
นักวิชาการศึกษานำนาฏการพิเศษ กลุ่มเลขาธิการกรม
ข้าราชการบำนาญ สำนักงาน กศน.
ครู สถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้

มุทิตาจิต ผู้คิดดี

ผู้สนใจใฝ่งาน การศึกษา สอนจรรยา มารยาท ให้ศาสตร์ศิลป์
อดีตครู ผู้สอนศิษย์อยู่ติดดิน หมายถึง อาสา พัฒนาคน
ส่งเสริมเด็ก เด็กใหญ่ใฝ่การอ่าน ใช้มุมบ้านที่มีที่ฝึกฝน
จิตวิญญาณงานครู อยู่ติดตน จิตกุศล รักงาน บันดาลใจ
เสาร์อาทิตย์ คิดงาน สอนอ่านเขียน ให้บทเรียน ล้ำค่า นำเล่มมไส
เด็กมากหลาย หญิงชายทั้งใกล้ไกล ผู้สนใจมาเรียน เขียนอ่านกัน
ทำต่อเนื่อง เนื่องนิจ กิจกรรม เพื่อขึ้นำ ชี้อ่าง เสริมสร้างสรรค
บ้านหนังสือ สื่อสอนดี ที่สำคัญ ความผูกพัน ศิษย์ครู คู่ชุมชน
ครูพรทิพย์ ทรัพย์มี ที่รู้จัก ผู้เป็นหลัก มีน้ำใจ ใฝ่กุศล
ความคาดหวัง ตั้งหน้า พัฒนาคน ไม่หวังผล ค่าตอบแทน มีแผนงาน
เมื่อชุมชน คนรู้ ครูสนใจ ทำต่อไป กศน. ก็ประสาน
สนับสนุน จุนเจือ เอื้อจัดการ จนผลงาน ปรากฏ บาทบทครู

ฤทธิ์ สมจิต

อดีต ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดชมสังฆารณพิจิตร

28 ก.พ. 2560

<http://cbh.nfe.go.th>

